

КПСС ПРОГРАММАСИ — ЙЎЛЧИ ЮЛДУЗИМИЗ

БУТУН ДУНЕ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

КИЗИЛ УЗБЕКИСТОН

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ
МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ
СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

«КИЗИЛ УЗБЕКИСТОН» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО
КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО
СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР

43-ЙИЛ ЧИКИШИ
№ 259 (12.008)

Жума, 3 ноябрь 1961 йил

Баҳоси 2 тийин.

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНING ПРОГРАММАСИ

VII. БУРЖУА ИДЕОЛОГИЯСИГА ВА РЕФОРМИСТИК ИДЕОЛОГИЯГА ҚАРШИ КУРАШ

Ҳозирги дунёда икки идеология ўртасида — коммунистик идеология билан буржуа идеологияси ўртасида ишқидоқли кураш бормоқда. Бу кураш капитализмдан социализмга ўтишдан иборат тарихий процесснинг инсоният маънавий ҳаётидаги ифтихосидир.

Янги тарихий давр пролетариатнинг революцион дунёқарашига чинакам зафар олиб келди. Марксизм-ленинизм илгор инсониятнинг қалбидан мустаҳкам жой олди.

Буржуа таълимчилари ва мақтаблари тарихий синонга бардош бера олмади. Улар турмуш илгари сурган масалаларга илмий асосда жавоб бера олмадилар ва бера олмайдилар. Буржуазия эндиликда халқ оммасини ўз орқасидан эргаштириб бора оладиган идеяларни илгари суршдан оқинди. Капиталистик мамлакатларда тобора кўпроқ кишилар буржуа дунёқарашидан алоқаларини узмоқдалар. Буржуа идеологияси чуқур кризисни бошидан кечирмоқда.

Жуда кўп халқ оммасининг оғида революцион ўзгариш қилиш мураккаб ва узок процессдир. Яхон социализм системаси қанчалик кўп галаба қозонса, жахон капитализми кризис қанчалик чуқур бўлса, синфий кураш қанчалик кўп кескинлашса, марксизм-ленинча идеяларнинг оммани коммунизм учун курашга жипслаштириш ва сафарбар қилишдаги роли шунчалик ошад. Идеология кураши — пролетариат синфий курашининг энг муҳим таркибий қисми.

Импералистик реакция коммунизмни ва унинг одил-жапон идеяларини қоралашга, капитализмни ҳамон қилишга уриниб, оммага идеологик таъсир кўрсатишнинг барча воситаларини ишга солмоқда. Имперализмнинг асосий гоявий-сиёсий қуроли — антикоммунизм бўлиб, унинг асосий мазмунини социалистик тузумга туҳмат қилиш, коммунистик партиялар сиёсати ва мақсадини, марксизм-ленинзм таълимотини сохталаштиришдан иборатдир. Импералистик реакция антикоммунизм деган сохта шорларни нибоб қилиб барча афтор ва революцион нарсаларни таъқиб ва қувғин қилмоқда. Меҳнаткашларнинг сафларини бўлиб юборишга, пролетарларнинг кураш иродасини бўшаширишга ҳаракат қилмоқда. Социал тараққиётнинг ҳамма душманлари: молия-олигархияси ва ҳарбий доиралар, фашистлар ва реакция клерикаллар, мустамлакачилар ва помешчиклар, импералистик реакциянинг ҳамма гоявий ва сиёсий ҳоҳийлари ҳозирда ана шу қора байроқ остида бирлашдилар. Антикоммунизм — буржуа идеологияси инкйоризмнинг сўғити паранжата етганлигини акс эттирди.

Буржуа тузумининг ҳимоячилари оммани маънавий туҳматларга соддашга иштирок, буржуа жамиятнинг эксплуататорий табиятини нибоблайдиган, капитализмни бўлиб қўрсатадиган янгида-янги «назариялар» туқиб чиқармоқдалар. Улар, ҳозирги замон капитализми ўз муҳиятини ўзгартирди, «халқ капитализми» бўлиб қолди, бундай капитализм вақтида мулчининг «тақсимлаб бериши» ва капитализмнинг «демократлашуви» юз беради, синфлар ва синфий элдишлар йўқолади, «даромадлар тенглашиб боради» ва иқтисодий кризислар йўқолиб боради, деб ишонтирмоқчи бўладилар. Ҳақиқатда ҳозирги замон капитализмининг тараққиёти капиталистик жамиятдаги элдишлар ва антагонизмларнинг кучайиб боришига йўл очмоқда, унда синфий курашнинг кескинлашиб бориши тўғрисидаги марксизм-ленинча таълимотнинг тўғрилигини исботламоқда.

Буржуа тузумининг ҳимоячилари уни «ҳамма учун роҳат-фароғат давлати», деб атайдилар. Улар, капиталистик давлат монополияларга қарши турмоқда, у социал уй-ғуналик ва ҳамма учун роҳат-фароғатга эришиш мумкин, деган хом хаблар тарқатмоқдалар. Аммо буржуа давлати — монополиялар қўлидаги иттоғу қурол эканлигига, улар мақтаётган «роҳат-фароғат» эса молия капитали магнатлари учун роҳат-фароғат эканлигига, юз миллионлаб меҳнат ахллари учун азоб-қўбат эканлигига халқ оммаси ўз тақрибасида ишонч ҳосил қилмоқда.

Антикоммунизм «назариячилари» импералистик мамлакатларни «эркин дунё» деб атамоқдалар. Ҳақиқатда эса «эркин дунё» — эксплуатация ва ҳуқуқсизлик дунёсидир, инсоннинг надр-қийматини ва илмий номусли поймол қилиш дунёсидир, жаҳолат ва сиёсий реакция дунёсидир, милитаризм афтор олаги ва меҳнаткашларга қонли зулм қилиш дунёсидир.

Монополистик капитал фашизм идеологиясини — ўқаткетган шовинизм ва ирқчилик идеологиясини тугдирди. Ҳокимият тепасидаги фашизм — молия капиталининг энг реакция, энг шовинистик, энг импералистик элементларнинг ошқора террористик диктатурасидир. Фашизм ишчилар синфининг партиясини яққалаб қўйиб ва тор-мор келтириб, пролетариат кучларини парчалаб юбориш ва уларни яққалаб мажақлаб ташлаш, сўнгга эса бошқа ҳамма демократик партия ва ташкилотларни тугатиш, халқни капиталистик монополиялар сиёсатининг кўр-кўрона қуроллига айланттириш мақсадида ҳамма ерда ва ҳамма вақт ашаддй антикоммунизмдан иш бошлади. Фашизм ўз зарбасини аввало ишчилар синфи ва барча меҳнаткашлар манфаатларининг энг изчил, саботли ва содиқ ҳимоячилари бўлган Коммунистик партияларга қарши қаратади.

Импералистик реакция маллатчилик ва ирқчилик илзоларини авж олдириш учун, бутун-бутун миллатлар ва ирқларни қўвғин қилиш (антисемитизм, негрларга ва қамривоқланган мамлакатларнинг халқларига нисбатан ирқий айирмачилик қилиш) учун, меҳнаткашларнинг синфий онгини хиралаштириш учун, пролетариатни ва унинг иттифоқчиларини синфий курашдан қалғитиш учун шовинизмдан ва ирқчиликдан кенг фойдаланмоқда.

Имперализмнинг сиёсий ва идеологик арсеналида клерикализм тобора кўпроқ кучайиб бормоқда. У тер-

ковдан ва унинг кенг тармоқли аппаратида фойдаланиш билан чекланмаётган. У ҳозир кўпгина капиталистик мамлакатларда ҳокимият тепасида турган ўз йирин сиёсий партияларига эга клерикализм ҳазининг қасаба союз, ёшлар, хотин-қизлар ташкилотларини ва бошқа ташкилотларини тузиб, ишчилар синфининг сафларини, меҳнаткашлар сафларини ажратиб юбормоқда. Монополиялар меҳнаткашларнинг диний ҳисларидан уларнинг бидъат ва хурофотларидан фойдаланаётган клерикал партия ва ташкилотларни таъминлашдан маблағ аймаётирлар.

Буржуа идеологиясининг гурдари ва формалари, меҳнаткашларни алдаш методлари ва воситалари қилма-қилдир, лекин уларнинг моҳияти битта — у ҳам бўлса умри тугаб бораётган капиталистик тузумни ҳамон қилишдир. Монополиялар қумронлигини гоявий жихатдан асослаш, эксплуатацияни оқлаш, иқтисодий мулкни ва коллективизмни қоралаш, милитаризмни ва урғун қўқларга кўтариб мақташ, мустамлакачилик ва ирқчиликни оқлаш, халқлар ўртасида адоват ва душманликни авж олдириш — ҳозирги замон буржуазиясининг сиёсий ва иқтисодий назарияси философия ва социологияси, этика ва эстетикаси ана шундай идеялар билан сурвилганлар.

Антикоммунизм Осиё, Африка, Латин Америкаси мамлакатларидаги демократик кучларга қарши курашда реакциянинг асосий қуроллига айланмоқда. Антикоммунизмда импералистик идеология мустамлака элмидан қўтулган мамлакатлардаги феодализм, импералистик руҳдаги элементлар ва реакция буржуа группаларининг идеологияси билан қўшилиб кетади.

Бу мамлакатларнинг халққа қарши доиралари миллатчиликнинг умумидемократик мазмунини кучсизлантиришга, унинг реакция томонини кучайтиришга, миллатнинг демократик кучларини қисиб чиқаришга, социал тараққиётга тўсқинлик қилишга, илмий социализмнинг ёйилишига ҳалақит беришга иштирокдорлар. Айни замонда «миллий типдаги социализм» назариялари илгари сурилмоқда. Социализм ҳақидаги майда буржуа хом хабларнинг, синфий курашнинг истисно қилувчи хом хабларнинг оватлаги бир тури бўлган социал-философик доктриналар пропаганда қилинмоқда. Бу назариялар халқ оммасини қалғитишга, миллий-озодлик ҳаракатини ривонландиришга тўсқинлик қилади, унинг галабаларини зарба остида қолдиради.

Мустамлака элмидан қўтулган мамлакатларда миллий-демократик антиимпералистик идеялар кенг ёйилмоқда. Коммунистлар бу идеяларнинг бошқа тарафдорлари билан бирликлда имперализмга ва ички реакцияга қарши қатъий кураш олиб бормай туриб ҳам миллий мустақилликни ва социал тараққиётни таъминлаш мумкин, деган хом хабларнинг пуч эканлигини оммага қўли билан тўшатишмоқдалар, шовинизмга қарши ва деспотик режимларни ҳамда демократияни босиштириш оқлаётган реакция идеологиясининг бошқа кўринишларига қарши актив кураш олиб бормоқдалар. Айни замонда коммунистлар оммани илмий социализм байроғи остида бирлаштириб, социалистик идеологиянинг вақилалари бўлиб майлонга чиқмоқдалар.

Импералистик буржуазия идеология курашининг тиги аввало, ишчилар синфига ва унинг марксизм-ленинчи партияларига қарши қаратилганлар. Ишчилар ҳаракатидаги социал-демократизм ва коммунистик ҳаракатдаги ревизионизм ишчилар синфига буржуазия таъсирининг акс этишидир.

Ҳозирги замондаги ўнг социал демократия буржуазиянинг ишчилар ҳаракати ичиданги энг асосий гоявий ва сиёсий таъғич бўлиб қолмоқда. У эски оппортунистик идеяларни «энг янги» буржуа назариялари билан эклектик равишда қўшмоқда. Социал демократиянинг ўнг қаноти марксизм билан алоқасини узил-кесил узди ва илмий социализмга демократик социализм деб аталган нарсани қарама-қарши қўйди. Демократик социализм тарафдорлари буржуа жамиятда антагонистик синфлар ва синфий кураш борлигини инкор қилмоқдалар, пролетар революциясининг заурлигига қарши, ишлаб чиқариш воситаларининг ҳусусий мулкчилигини тугатишга қарши куруж қилмоқдалар. Уларнинг даъвосига, «капитализм трансформацияси» юз бериб, у социализмга айланмоқда эмиш.

Ўнг социалистлар социал реформаларни социалистик революцияга қарама-қарши қўйишдан бошлаб, давлат монополистик капитализмининг ҳамон қилишгача бориб етдилар. Илгари улар пролетариатга, ўзларининг революцион марксизм билан ихтилофлари ишчилар ҳаракатининг пировард мақсадида кура уни амалга ошириш воситаларига кўпроқ тааллуқли, деб уқтирар эдилар. Эндиликда улар социализмдан ошқора юз ўгирмоқдалар. Илгари ўнг социалистлар синфий курашнинг эътироф қилиниш пролетариат диктатурасини эътироф қилишгача етказишдан бош тортар эдилар. Ҳозир улар синфий курашнинг эътироф қилиниш, деб буржуа жамиятда антагонистик синфларнинг мавжудлигини ҳам инкор қилмоқдалар.

Тарихий тақрибда социал-демократизм идеологиясининг ҳам, сиёсатининг ҳам барбод бўлганлигини кўрсатди. Реформистик партиялар ҳокимият тепасига келган вақтларда ҳам монополистик буржуазиянинг қумронлигига даҳл қилмайдиган жузъий реформалар ўтказиш билан чекланишмоқдалар. Антикоммунизм социал реформизмининг гоявий-сиёсий жихатдан боши берк қўчага қиритиб қўйди. Бу — социал-демократизм кризисининг асосий сабабларидан биридир.

Марксизм-ленинизм тобора янгида-янги галабаларга эришмоқда. У ишчилар синфининг, тинчликка, эркинликка, тараққиётга иштилоқчан жуда кўпчилик инсониятнинг ҳаётий манфаатларини ифода қилаётганлигини учун, капитализм ўрнига келаятган янги жамиятнинг идеологиясини ифода қилаётганлигини учун галаба қозонмоқда.

ЯНГИ ПРОГРАММА БИЛАН
ҚУРОЛЛАНГАН ХАЛҚИМИЗ
ЎЗ САФЛАРИНИ ПАРТИЯ
ТЕВАРАГИДА, МАРКСИЗМ-
ЛЕНИНИЗМ БАЙРОҒИ
ОСТИДА ТАҒИН ҲАМ КЎП-
РОҚ ЖИПСЛАШТИРАДИ.

Н. С. ХРУШЧЕВ.

Н. Меламед чизган расм.

XXII съезд bütün совет халқининг хоҳишини ифодалаб, ўн миллион коммунистлар номидан айтадики:

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси бундан буён ҳам марксизм-ленинизмнинг ғолиб байроғини юқори кўтариб боради, барча мамлакатларнинг меҳнаткашлари олдидаги ўз интернационал бурчини бажаради, ўзининг бутун куч-қувватини халқ манфаатлари учун, буюк тарихий мақсадга — коммунистик жамият қуришга эришиш учун курашга бағишлайди.

Партия тантанали суратда эълон қиладики: совет кишиларининг ҳозирги авлоди коммунизм даврида яшайди!

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНING П Р О Г Р А М М А С И

(БОШИ БИРИНЧИ БЕТДА)

VIII. ТИНЧ-ТОТУВ ЯШАШ ВА УМУМИЙ ТИНЧЛИК УЧУН КУРАШ

КПСС СССРда коммунистлик жамият куриш учун ва жахон социализм системасини ривожлантириш учун тинч шартин таъминлашда ҳамда барча тинчликсевар халқлар билан бирликда инсониятни қиринлик келтирувчи жахон урушидан қутқаришни ўзининг таъқи сисат соҳасидаги фаолиятининг асосий мақсади деб билади.

КПСС дунёда умумий тинчликни сақлаш оладиган ва мустақамлаш оладиган кучлар вужудга келгандаги ва ўсаётгандаги асосланади. Давлатлар ўртасида принцип жихатдан янги муносабатлар қарор топиши учун имконият туғилмоқда.

Имперализм давлатлар ўртасидаги муносабатларда ҳукмронлик ва бўйсундириш, кучнинг қўлдан томондан эълолиши муносабатларидан бошқача муносабатларни билмайди. У халқро муносабатларни аъраволик ва таҳдид, зулм ва ўбосимчилик асосига қўлади. У агрессия урушларга халқро масалаларни ҳал қилишнинг табиий воситаси деб қарайди. Импералисттик давлатлар учун дипломатия ўз иродасини бошқа халқларга аъраб ўтказиш воситаси, урушлар тайёрлаш курали бўлиб келди ва шундай бўлиб қолмоқда. Имперализм таъво ҳукмронлик қилган даврда уруш ва тинчлик масаласи муқим-саноат олигархис томонидан халқлардан бутунлай махфий тўтидан ҳолда ҳал қилинар эди.

Социализм имперализмга қарама-қарши ёлғор халқро муносабатларини янги типини илғари сурди. Социалистик давлатларнинг тинчлик, тенг ҳуқуқлик, халқларнинг ўз тақдирларини ўзлари белгилаш, барча мамлакатларнинг мустақиллиги ва суверенитетини ҳурмат қилиш принциплари асосига қурилган таъқи сисати, шунингдек социалистик дипломатиянинг ҳалло, инсопарвар меодлари жахондаги вазиятга тобора кучларо таъсир қўрсотмоқда. Имперализм халқро муносабатларда етакчи роль ўйнамай қолган ва социалистик система тобора катта роль ўйнаётган, миллий мустақилликка эришган давлатларнинг ва капиталистик мамла- глардаги халқ оммасининг жахон сисатидидаги таъсири жуذا кучайган бир шариотда социализм томонидан илғари сурилган янги принциплар агрессия импералисттик сисат принциплари устидан ғалаба қозониши учун реал имконият вужудга келмоқда.

Тарихда биринчи марта шундай вазият вужудга келдики, булда катта давлатларгина эмас, балки кичик давлатлар ҳам, мустақил тараққиёт йўлига кирган мамлакатлар, тинчликни интилаётган барча давлатлар, ўз кучларининг қандайлигиндан қатъи назар, мустақил таъқи сисат юргизиш имкониятига эгадирлар.

Хозирги замоннинг асосий масаласи — уруш ва тинчлик масаласидир. Уруш хавфининг бирдан-бир манба имперализмдир. Импералисттик лагер инсониятга қарши энг дахшатли жамиятнинг — жахон термоядр урушини тайёрламоқда, бу уруш бутун-бутун мамлакатларни мисли қўрилмаган даражада вайрон қилиши, бутун-бутун халқларни қириб юбориши мумкин. Тинчлик ва уруш проблемаси ўз миллисларча қишларнинг ҳаёт-мамот проблемаси бўлиб қолди.

Халқларнинг куч-гайрати, импералистларни ўз вақтида жидовлаб қўйишга, уларни қирин қуролини ишта солиш имкониятидан маҳрум қилиб қўйишга сафарбар қилиниши лозим. Энг мумкин иш — термоядр урушининг олдинчи олашдан, унинг бошланиш кетинида йўл қўймасликдан иборатдир. Хозирги авлод бу ишни узда-лай олади.

Совет давлатининг мустақамлашнинг, жахон социалистик системасининг вужудга келиши — инсониятнинг урушларни жамият ҳаётидан йўқотиш тўғрисидаги асрин сўзусини амалга ошириш сари қўйилган тарихий на-дамлардир. Уруш очилган манфаатдор бўлган синф ва социал группалар жахоннинг социалистик қисмида йўқ. Социализм фан ва техниканинг бир қанча муҳим тар-моқларида капитализмнинг оғирлаб қолдириб, импералисттик агрессияни жиловлан учун тинчликсевар халқлар қўлига қудратли моддий воситалар берди. Капитализм ўз ҳукмронлигини ўт ва қилич билан ўрнатган бўлса, социализм ўз идеалларини ёйиш учун урушларга муҳ-тож эмас. Социализмнинг курали — жамиятнинг ташкил қилиниши, давлат тузувида, экономикада, гурмуш дара-жасини ва маънавий маданиятни юксалтиришда энг таъво устидан устунидир.

Социалистик система — ер юзидидаги барча тинчлик-севар кучларнинг табиий жозоба марказидир. Унинг таъқи сисати принциплари халқро миқёсда тобора кўпроқ эътибор қилинмоқда ва қўллаб-қувватланмоқда. Ер юзиде кенг тинчлик зонаси вужудга келди. Бу зона-га социалистик мамлакатлар билан бир қаторда, уруш очилган у ёки бу сабаблар туфайли манфаатдор бўл-маган, носоциалистик давлатларнинг катта группаси ҳам қиради. Бу давлатларнинг жахон сисати майдонига қиқши кучлар нисбатини тинчлик фойдасига анчагина ўзгарилади.

Бетарафлик сисати юргизаётган, агрессия ҳарбий блокларда иштирок қилишдан келадиган халфдан ўзини сақлаб қўлишга интилаётган мамлакатларнинг сони ўс-моқда.

Янги тарихий даврда халқ оммасининг халқро ма-салаларни ҳал қилишга актив аралашуши имконияти бе-қиёс ўсди. Халқлар тинчлик ва уруш масаласини ҳал қилиши ўз қўларига тобора активроқ олмақдалар. Омманинг турли формаларида урушга қарши ҳаракат-лик қилиш учун курашда энг катта фактордир. Импералист-тик урушларга қарши энг мурасис, энг изчил курашчи бўлган халқро ишчилар синфи бу умумхалқ курашининг улут ташкилотчи кучи бўлиб майдонга қўймоқда.

Қудратли социалистик лагернинг, тинчликсевар по-социалистик давлатларнинг, халқро ишчилар синфининг ва тинчлик ширини ҳимоя қилаётган барча кучларнинг бирлашган куч-гайратлари билан жахон урушининг олди-ни олиб қўлиш мумкин. Социализм кучларининг имперали-стик кучлари устидан, тинчлик кучларининг уруш кучла-ри устидан тобора кўпроқ устуни бўлиб бораётганини шун-га олиб борадики, ҳали социализм ер юзиде тўла ғала-ба қилганга қадар, дунининг бир қисмида капитализм сақланиб қолса-да, жахон урушини жамият ҳаётидан қиқриб ташлаш учун реал имконият вужудга келади. Со-

циализмнинг бутун дунёда ғалаба қилиши ҳар қандай урушлар келиб чиқишининг социал ва миллий сабаблари-ни ўзид-кесиб бартараф қилади. Урушларни тутатиш, ер юзиде абадий тинчлик ўрнатиш — коммунизмнинг тари-хий вазифасидир.

Мустақам тинчликни таъминлашнинг радикал йўли — қаттиқ халқро контроль ўрнатилган ҳолда ёппасига ва батамом қуролсизланишдир. Имперализм халқлар симмасига қуролланишнинг мисли қўрилмаган оғир юкни юкледи. Социализм миллий бойликларни ани шундай беҳуда сарфлашдан инсониятни халос қилишни инсоният олдидаги ўз бурчи деб билади. Бундай вазифани ҳал қилиш инсоният учун тарихий аҳамиятга эга бўлу-рди. Халқлар актив қатъий кураш олиб бориб, импералистларни қуролсизлаштиришга мажбур қила оладилар ва қишларни лозим.

Социализм дунё икки систематга бўлинган шариотда давлатлар ўртасидаги муносабатларнинг бирдан-бир оқи-лона принципини — социал тузуми турлича бўлган да-влатларнинг тинч-тотув яшаш тўғрисида В. И. Ленин илғари сурган принципни инсониятга таъдим қилди.

Социалистик давлатлар билан капиталистик давлат-ларнинг тинч-тотув яшаш — инсоният жамияти тарақ-қиётининг объектив заруратидадир. Уруш халқро инсо-ларни ҳал қилишнинг воситаси бўлиб хизмат қила ол-майди ва хизмат қилмаслиги керак. Е тинч-тотув яшаш ёки ҳалокатли уруш — тарих масаласи фақат ани шу таҳдидга ўртага қўйган. Боронда импералистнинг агрес-сиялар янги жахон урушини бошлашга журъот этакдиган бўлсалар, халқлар вайрон қилувчи урушларга ўларнинг дучор қилувчи тузумга ортин тоқат қилмайдилар. Улар имперализмнинг йўқ қилиб ва қўлиб ташлайдилар.

Тинч-тотув яшаш урушини давлатлар ўртасидаги ни-золи масалаларни ҳал қилишнинг воситаси деб ҳисоб-лашдан воз чецилиши, бу масалаларни музокаралар йўли билан ҳал қилишнинг давлатлар ўртасида тенг ҳуқуқли-лик, бир-бирини тушуниш ва ўзаро ишончнинг, бир-бири-нинг манфаатларини ҳисобга олишнинг, икки ишларга аралашмаслигини, ҳар бир халқ ўз мамлакатидидаги барча масалаларни мустақил ҳал қилиш ҳуқуқига эга эканли-гини эътибор қилишнинг; барча мамлакатларнинг сувере-нитетини ва территориял бутунлигини қаттиқ ҳурмат қилишнинг; тўла тенглик ва ўзаро манфаатдорлик асосида итисодий ва маданий ҳамкорликини ривожлантиришнинг на-зарда тутали.

Тинч-тотув яшаш социализм билан капитализмнинг халқро миқёсда тинч муносабалашуви учун асос бўлиб хизмат қилади ва улар ўртасидаги сирий мурашнинг специфик формасидир. Социалистик мамлакатлар тинч-тотув яшаш сисатини изчиллик билан ўтказиб, жахон социалистик системасининг капитализм билан муноса-баси жараёнда жахон социалистик системасининг пози-цияларини тўхтовсиз мустақамлаб боришга эришмоқда. Тинч-тотув яшаш шариотда капиталистик мамлакатлар-даги ишчилар синфининг кураши учун янада қудайроқ имкониятлар вужудга келади, мустақамла ва қарам ма-млакатлар халқларининг ўз оозлиги учун олиб бораёт-ган кураши енгилашади. Тинч-тотув яшаш принципни қувватлаш буржуазиянинг термоядр уруш капиталист-тик жамиятнинг ҳукмрон синфларини ҳам аялмаслигини тушунган қисмининг манфаатларига ҳам мувофиқ кела-ди. Тинч-тотув яшаш сисати, йирик монополияларнинг қорчалонлари ва ҳарбий доиралардан бошқа, бутун инсониятнинг туб манфаатларига мувофиқ келади.

Совет Иттифоқи иктимой тузуми турлича бўлган давлатларнинг тинч-тотув яшаш сисатини изчиллик би-лан ҳимоя қилиб келди ва бундан бўён ҳам ҳимоя қи-лади.

Совет Иттифоқи Коммунисттик партияси халқро му-носабатлар соҳасида қуйидаги вазифаларни қўлади:

— бошқа социалистик мамлакатлар билан, тинчлик-севар давлатлар ва халқлар билан бирликда жахон уру-шининг олдинчи олаш учун ва жамият ҳаётидан урушни батамом қиқриб ташлаш имкониятини берадиган шариотларни вужудга келтириш учун барча воситалар-дан фойдаланиш;

— соғлом халқро муносабатлар ўрнатиш йўлини тутиш, бир-бирига қарши турган барча ҳарбий блоклар-нинг тарқатиш юборилишига эришиш, «совуқ уруш»ни, халқлар ўртасида адоват ҳамда душманликни пропаган-да қилишни тўхтатиш, бошқа мамлакатларнинг террито-риясида қўрилган барча чет эл ҳаво, деңгиз, ракета ва бошқа ҳарбий базаларини тутатиш;

— қаттиқ халқро контроль остида ёппасига ва ба-тамом қуролсизланишга эришиш;

— миллий мустақилликка эришиш ва уни мустақ-камлаш учун курашаётган Осиё, Африка, Латин Амери-каси давлатлари билан, тинчликни сақлашга ҳаракат қи-лаётган барча халқлар ва давлатлар билан қардошлар-ча дўстлик на мустақам ҳамкорлик қилиш муносабатла-рини мустақамлаш;

— тинчликни таъминлаш мақсадида барча капита-листтик мамлакатлар билан, шу жумладан, Америка Қўшма Штатлари, Буюк Британия, Франция, Германия Федератив Республикаси, Япония, Италия билан муноса-батларни яхшилаш ва ривожлантиришга қаратилган ак-тив изчил сисат олиб бориш;

— халқро ишчилар ҳаракатининг импералисттик уруш сисатига қарши чиқаётган барча отрядлари ва ташкилотларининг жанговар бирдамлигини мустақам-лашта бутун чоралар билан ёрдам бериш;

— урушга қарши курашаётган барча кучларни жиңс-лаштиришга қаратилган изчил йўл тутиш. Совет Иттифо-қи урушининг олдинчи олашга интилаётган барча ташкилот-лар ва партияларни, тинчликни ва мамлакатлар ўртасида-ги муносабатларни нормаллаштиришнинг ёқлаб чиқаётган бетарафлик ва пассивистик ҳаракатларни, буржуа доира-ларини тушуниб етати ва қўллаб-қувватлайди;

— савдо, маданий алоқа, фан ва техника соҳасида халқро ҳамкорликини ривожлантириш йўлини тутиш;

— тинчликни бузишга интилаётган агрессия доира-ларга нисбатан жуذا ҳушёр туриш, ҳарбий авантюра-ларни бошловчиларни ўз вақтида фоп қилиш, соци-алистик Батанизмнинг, бутун социалистик лагери-нинг ҳавфсизлиги ва дахлсизлигини таъминлаш учун барча зарур чораларни қўриш.

КПСС ва бутун совет халқи ҳамма ва ҳар қандай босқинчилик урушларига қарши, шу жумладан, капи-талисттик давлатлар ўртасидаги урушларга қарши, халқнинг оозлик ҳаракатларини бузишга қаратилган маҳаллий урушларга қарши бундан бўён ҳам кураш олиб боради ҳамда энгилган халқларнинг муқаддас ку-рашини, уларнинг имперализмга қарши олиб бораёт-ган адоватли оозлик урушларини қўллаб-қувватлашни ўз бурчи деб ҳисоблайди.

Совет Иттифоқи Коммунисттик партияси тинчлик ва халқлар дўстлиги байроғини баланд кўтариб боради.

И К К И Н Ч И Қ И С М

Совет Иттифоқи Коммунисттик партиясининг коммунистик жамият куриш соҳасидаги вазифалари

КОММУНИЗМ—БУТУН ИНСОНИАТНИНГ ПОРЛОҚ ИСТИҚБОЛИ

Коммунистлик жамият куриш совет халқининг бевоси-та амалий вазифаси бўлиб қолди. Социализмнинг тобора коммунизмга ўсиб ўтиши объектив қонунияти бу ўсиб ўтши совет социалистик жамиятнинг бундан илғариги бутун тараққиётни давомиде тайёрланди.

Коммунизм нима?
Коммунизм — ишлаб чиқариш воситалари бир бутун умумхалқ мулки бўлган, жамиятнинг барча аъзолари со-циал жихатдан батамом тенг бўлган сифатсиз иктимой жамият бўлиб, бу жамиятда одамларнинг ҳар томонлама қамолатга етиб бориши билан бирга доимо тараккий қила-борувчи фан ва техника асосида ишлаб чиқариш кучла-ри ҳам ўсиб боради, иктимой бойликнинг барча зан-балари тўлиб-тошиб туради ва «ҳар қилган қобилиятига яраша, ҳар кимга эҳтиёжига яраша» деган буюк прин-цип амалга ошади. Коммунизм — эркин ва олғи меҳ-натшарларнинг юксак даражада уюшган жамиятидир, бу жамиятда иктимой ўз-ўзини бошқариш қарор топади, жамият бахт-саодати йўлида меҳнат қилиш ҳамма учун биринчи ҳаётий эҳтиёж, анганган зарурат бўлиб қолади, ҳар бир кишининг қобилияти учун халқда энг кўп фой-да келтиришни қўллаб ишта солинади.

Юксак коммунистлик олғиллик, меҳнатсеварлик ва ия-тизом, жамият манфаатларига саломат — коммунист-лик жамият кишини ҳоқо фазилатларидир.
Коммунизм фан-техниканинг тең тараққиёт асосида иктимой ишлаб чиқаришнинг тўхтовсиз ўса боришини ва меҳнат умумдорлигининг юқори бўлишини таъминлай-ди, кишини энг муқаммал ва қудратли техника билан қуроллантиради, кишини таъбиот таъсиди устидан ҳукмрон-лигини гоят баланд даражага қўради, таъбиотнинг стих-ия кучларини тобора кўпроқ ва қудратли бошқаришга имкон беради. Буюн иктимой ҳўжаланиш планли сурат-да уюштирилиши, юқори босқичга эришилади, жамият аъзоларининг ўса бораётган эҳтиёжларини қондириш учун моддий бойликлардан ва меҳнат ресурсларидан энг самарали ва оқилона фойдаланиш таъминланади.

Коммунизм даврда синфлар бўлмайди, шаҳар билан қишлоқ ўртасидаги социал-иқтисодий ва маданий-маъий тарафоватлар йўқ бўлиб кетади; ишлаб чиқариш куч-ларининг ривожланиш даражаси ва меҳнатнинг характе-ри жихатдан ишлаб чиқариш муносабатларининг форма-лари, маъий шарт-шароитлар, аҳолининг фаровонлиги дара-жаси жихатдан қишлоқ шаҳар даражасига қўтарилади. Коммунизм ғалаба қилган кишиниларнинг ишлаб чиқариш фаолиятида ақлий меҳнат билан иктимой меҳнат ўзарли суратда биришиб кетади. Интеллигенция алоҳида социал қатлам бўлиб қолмай, жисмоний меҳнат қозимлари ўз моддий-техника савияси жихатдан ақлий меҳнат кишла-ри даражасига қўтарилади.

Шундай қилиб коммунизм жамиятнинг синфларга ва социал қатламларга бўлинишига барҳам беради, ваҳолан-кин инсониятнинг иқтисодий дав тарихидан ташқари бутун тарих, сирий жамият тарихи бўлиб келди. Қарама-қарши синфларга бўлиниш кишининг киши експлуатаци-я қилишга, миллатлар ва давлатлар ўртасида сирий ку-раш ва антагонизмга олиб келган эди.

Коммунизм даврда барча кишилар жамиятда тенг мавқега эга бўладилар, ишлаб чиқариш воситаларига бир хил муносабатда бўладилар, меҳнат ва тақсимот шариот-лари тенг бўлади ҳамда жамоат ишларини бошқаришда яқин қатнашадилар. Иктимой манфаатлар билан шаҳ-сий манфаатларнинг биригил асосида шахс билан жа-мият ўртасида уйғун муносабатлар қарор топади. Киши-ларнинг талаблари, улар нақадар хилма-хил бўлмасин, ҳар томонлама қамолат топган кишининг соғлом, оқилона эҳтиёжларини инофодалиди.

Жамиятнинг узлуksиз ривожлана боришини таъмин-лаш, жамиятнинг ҳар бир аъзосига, унинг ўсаётган эҳ-тиёжларига, индивидуал талаблари ва дидига мувофиқ моддий ва маданий неъматлар бериш — коммунисттик иш-лаб чиқаришнинг мақсади. Кишиларнинг талаблари иктимой фондлар ҳисобидан қондирилади. Шахсий ис-теъмолад буюмлари ҳар бир жамият аъзосининг тўла эга-лиги ва ихтиёрига ўтади.

Юксак даражада уюштирилган ишлаб чиқаришга ва тараккий топан техникага асосланган коммунистик жа-мият меҳнатнинг характерини ўзгарилади, лекин жамият аъзоларини меҳнатдан овоз қилмайди. Коммунист-лик жамият асло анархия ҳукмрон бўлган ишларасдан ялло қи-либ бекор қириладиган жамият бўлмайди. Меҳнатга қўби-лишга ҳар бир киши иктимой меҳнатда қатнашиб, жа-миятнинг моддий ва маънавий бойликларининг муттасил қўлиб боришини таъминлайди. Меҳнатнинг характе-ри ўзгарилади, меҳнатнинг техника билан қуролланиш дара-жаси ўсганлиги туфайли, олғиллик юксак даражага қў-тарилаётгани туфайли барча жамият аъзоларида жамият-нинг бахт-саодати учун ихтиёрий ва ўз майли билан меҳ-нат қилиш ички эҳтиёжга қўлади.

Коммунист-лик ишлаб чиқариш мажбурий йўл билан эмас, балки иктимой бурчин аниглаш асосида таъмин-ланадиган, коммунисттик жамиятнинг бутун уқлида бел-гилан берадиган «қисмат ушқонлиги, бутунлигини ва ия-тизонлиги талаб қилади. Меҳнат на иттизом қилишга малол келмайди, меҳнат фазилати фанат тиркчилик воситаси бўлмасдан, қинамай икюдга, шодлик манбаига айланади.

Коммунизм иктимой ҳаётни ташкил этишининг олди формасидир. Ҳамма ишлаб чиқариш чейкаларини, ўз-ўзини идора қилувчи ҳамма уюшмалар планли равишда тузила-ган умумий ҳўжаланиш иктимой меҳнатнинг ягона рит-мида бир-бири билан уйғун равишда бириллашади.

Коммунизмда миллатлар иқтисодий-сирий ва маъна-вий манфаатларининг тўла бириги, қардошларча дўстлик ва ҳамкорлик асосида бир-бири билан тобора ҳар томон-лама яқинлашиб боради.

Коммунизм — ооз кишининг истеъод ва талантла-ри, энг ақил ахлоқий хислатлари раванқ топадиган ва тўла намоён бўладиган тузумдир. Оилавий муносабатларо моддий қарамликлардан батамом тозаланади ва бутунлай бир-бирига муҳаббат ва дўстлик ҳислари асосига қу-рилади.

Партия коммунист-лик жамият куришининг асосий ва-зифаларини белгилай эмак. В. И. Лениннинг: «Комму-низм — Совет хонияти ва бутун мамлакатни электр-лаштириш», деган дохияна формуласига амал қилади.

Иллий коммунизм партияси бўлган КПСС моддий ва маънавий шарт-шароитлар тайёрлаб ва етдиб боради сари коммунистлик жамият куриш вазифаларини илғари сурди ва ҳал этиб боради ва бунда зарур тараккиёт босқичларидан сакраб ўтиш, шунингдек эришилган дара-жада тўхтаб қилиш, олға қараб ҳаракатли тўхтаб қўйиш мумкин эмас деган қоидага амал қилади. Коммунизм ку-риш вазифаларини ҳал этиш изчил босқичлар билан амалга оширилади.

Совет Иттифоқи яқин ўн йилда (1961-1970 йиллар-да) коммунизмнинг моддий-техника базасини яратга бо-риб, аҳоли жон бошига махсулот ишлаб чиқариш бўйича капитализмнинг энг кучли ва бой мамлакат бўлган АҚШдан ўтиб кетади; меҳнатқашларнинг моддий фаро-вонлиги ва маданий-техника савияси анча қўтарилади, ҳамма моддий жихатдан таъминланган бўлади; барча қолхоз ва совхозлар юқори унумли ва юқори даромадли ҳўжаликларга айланади; совет кишиларининг овод уй-жойларга эҳтиёжи асосан таъминланади; олғи жисмоний меҳнат йўқолади; СССР иш куни энг қисқа бўлган мам-лакатга айланади.

Иккинчи ўн йилда (1971-1980 йилларда) коммунизмнинг моддий-техника базаси яратилди, барча аҳоли моддий ва маданий неъматлар билан мўл-қўл таъ-минланади; совет жамияти эҳтиёжга яраша тақсимлаш принципни амалга оширишга келиб етати, аста-секин бир бутун умумхалқ мулкига ўтилади. Шундай қилиб, СССРда коммунист-лик жамият асосан қўрилади. Комму-нисттик жамият куриш шундан кейинги даврда батамом тугалланади.

Коммунизмнинг улғувур биноси совет халқининг — ишчилар синфи, деҳқонлар, интеллигенциянинг аър меҳ-нати билан бирг қилинади. Уларнинг меҳнати қанча му-ваффариятли бўлса, улут мақсадини — коммунисттик жа-мият куришни амалга ошириш шунча яқинроқ бўлади.

I. ПАРТИЯНИНГ ИҚТИСОДИЙ ҚУРИЛИШ, КОММУНИЗМНИНГ МОДДИЙ-ТЕХНИКА БАЗАСИНИ ЯРАТИШ ВА РИВОЖЛАНТИРИШ СОҲАСИДАГИ ВАЗИФАЛАРИ

Партия ва совет халқининг энг асосий иқтисодий ва-зифаси икки ўн йиллик мубоияида коммунизмнинг мо-ддий-техника базасини яратишдан иборат. Бунинг маъно-си: мамлакатни тўла электрифлатириш ва шу асосда халқ ҳўжаланининг ҳамма тармоқларида иктимой ишлаб чи-қариш техникаси, технологияси ва ташкил этилишини та-қомиллаштириш; ишлаб чиқариш процессларини комплекс механизациялаш, уларни тобора тўлароқ автоматлашти-риш; халқ ҳўжаланидаги хўжалик кенг татбиқ этиш; ишлаб чиқаришнинг илғи, иқтисодий жихатда самарали соҳалари, энергия ва материалларнинг янги хилларини ҳар то-монлама ривожлантириш, табиат ресурсларидан, моддий ва меҳнат ресурсларидан ҳар томонлама ва рационал фой-даланиш; фанни ишлаб чиқариш билан узын равишда бо-лаш ва илмий-техника тараққиёти суръатларини жадал-лаштириш; меҳнатқашларнинг юқори маданий-техника са-вияси; меҳнат умумдорлиги жихатидан энг ривожланган капиталистик мамлакатлардан анча устунилик демекдир. Бу эса коммунисттик тузум ғалабасининг энг мумкин шар-тидир.

Натюада СССР ўз кўчқудратли жихатдан мисли қу-риладиган ишлаб чиқарувчи кучларга эга бўлади, энг ри-вожланган мамлакатларнинг техника даражасидан ўтиб кетади ва аҳоли жон бошига махсулот ишлаб чиқариш бўйича дунёда биринчи ўринни эгаллайди. Бу, социалист-тик иктимой муносабатларни тобора коммунисттик иктимой муносабатларга айлантира боришининг, жамият ва унинг барча граждаларининг эҳтиёжларини мўл-қўл таъ-

I. Саноат, қурилиш, транспортнинг ривожланиши, коммунизм ишлаб чиқарувчи кучларини яратишда уларнинг роли

Коммунизмнинг моддий-техника базасини яратиш, СССР саноатини техника жихатдан дунёнинг энг му-қаммал ва қудратли саноатига айлантириш вазифаси олғи индустрияни янада ривожлантириш талаб қилади. Шу асосда халқ ҳўжаланининг бошқа барча тармоқлари: қишлоқ ҳўжалани, истеъмолад буюмлари ишлаб чиқаруш саноат, қурилиш, транспорт, алоқа, шунингдек кишилар-нинг маъий эҳтиёжларига бевосита хизмат қилувчи тармоқлар: савдо, умумий овқатланиш, соғлиқни сақлаш, уй-жой ва қишлоқ хўжалик тармоқлари техника жи-ҳатдан қайта қуроллантирилади.

Совет Иттифоқида биринчи даражада олғи индустрия — техника тараққиётининг ва мамлакат иқтисодий қуд-ратининг негизи яратилди. КПСС олғи саноатининг ўсиши ва унинг техника тараққиёти тўғрисида бундан бўён ҳам тинимай гамхўрлик қилади. Олғи саноатнинг энг асосий вазифаси мамлакат мудофасасининг эҳтиёжларини тўла қондиришдан, халқнинг эҳтиёжларини, совет кишининг ҳаётий талабларини ахшироқ ва тўлароқ қондириш мақ-садида халқ ҳўжаланининг истеъмолад буюмлари ишлаб чи-қарадиган тармоқларини ривожлантиришдан; мамлакат ишлаб чиқарувчи кучларини ривожлантириш таъмин-лашдан иборат.

КПСС шунга асосланиб саноат махсулотни ҳажмининг:

яқин 10 йил мубоияида — тахминан икки ярим ҳисса олғири ва АҚШ саноат ишлаб чиқариш даражасидан ўтиб кетиш;

20 йил мубоияида — қамиди олти ҳисса қўлайтириш ва АҚШ саноат ишлаб чиқаришнинг ҳозирги умумий ҳажмининг анча оғирла қолдириб кетишни мўлжаллайди.

Бунинг уч

СОВЕТ ИТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНИНГ П Р О Г Р А М М А С И

(БОШИ БИРИНЧИ ВА ИККИНЧИ БЕТЛАРДА)

Хозирги замон санъатининг асосини ташкил қилувчи металл ва ёқилғи ишлаб чиқариши бундан буюн ҳам тез кўпайтириш лозим. Ушбу муҳим ҳалқ ҳўжалик вазира-ларидан бири бўлиб қолади. 20 йил мобайнида қўра метал-лургия йилгига тахминан 250 миллион тонна пўлат қўйи-шга имкон берадиган даражага эришди. Пўлат ишлаб чи-қариш ҳалқ ҳўжалигининг ўсиб бораётган эҳтиёжларини ўша вақтга қўриб техника тараққиёти эришган даражага мувофиқ суратда тўла таъминлашни лозим. Ёнғил, рағзил ва нодир металллар ишлаб чиқариш, айниқса теғлашди, алюминий чиқариш анча кўпайди ва унинг электрлашти-ришида, машинасозликда, қурилишда ва рўзғорда ишла-тилиши кўпайди. Нефть ва газ чиқаришни усту дара-жада ривожлантириш йўли изчиллик билан амалга оши-рилиб, улардан химия санъати учун ҳом ашё сифатида фойдаланиш ўса боради. Кўмир, газ ва нефть чиқариш ҳалқ ҳўжалигининг барча эҳтиёжларини тўла қондиrhoи лозим. Минерал ёқилғи чиқаришининг энг прогрессив ва тежамли усуллари кенг қўлланилади.

Энг катта вазибалардан бири — химия санъатини ҳар томонлама ривожлантириш, ҳалқ ҳўжалигининг барча тармоқларида хозирги замон химиясининг ютуқларидан тўла фойдаланиш, ҳалқ бойлигини ошириш имконини, иш-лаб чиқариш воситалари ва ҳалқ истеъмол буюмларининг янги, мукаммалроқ ва арзон хилларини чиқариш имко-нини гоят даражада кенгайтирадиган ютуқлардан тўла фойдаланишдан иборат. Металл, ёғоч ва бошқа ма-териаллар тежамли, қулай ва енгил синтетик мате-риаллар билан тобора кўпроқ алмаштириб борилади. Ми-нерал ўғитлар ва ўсимликларини сақлашнинг химиявий воситаларини ишлаб чиқариш кескин даражада ўсади.

Бутун ҳалқ ҳўжалигини техника жиҳатидан қайта қу-роллаштиришда машинасозликни ривожлантириш, автома-тик диниялар ва машиналар, автоматика, телемеханика ва электроника воситалари, аниқ приборлар ишлаб чи-қариш бутун чоралар билан жадаллаштириш биринчи да-ражада аҳамиятга эга. Юқори техника ҳоссаларини таъ-минлаб, ҳом ашё ва энергия сарфларини қисқартириш-ча, меҳнат унумдорлигини оширишга олиб келадиган ма-шиналарни конструкциялар тез суръатлар билан ривож-лантирилади. Ҳалқ ҳўжалигининг хозирги замон маши-налари, станоклари ва апаратураларининг барча хиллари-га, шунингдек запас қисмлар ва асбобларга бўлган эҳти-ёжи тўла қондирилади.

Машинасозликни ривожлантириш асосида биринчи ўн йилликда санъатда, қишлоқ ҳўжалигида, қурилишда, транспортда, коммунал ҳўжаликда комплекс механизация-лаш амалга оширилади. Комплекс механизациялаш на-тижасида энг ортиқ-туширишдаги қўл меҳнати тўғатлади ҳамда асосий ва ёрдамчи ишлаб чиқариш операцияларини бажариш натижасида оғир меҳнат бажарм берилади.

Йигирма йил мобайнида ишлаб чиқаришнинг комплекс автоматлаштириш оммавий миқёсда амалга оширилиб, юксак даражада техника-иқтисодий самара берадиган ав-томат цехлар ва корхоналарга тобора кенг миқёсда ўти-лади. Автоматик бошқарилишнинг гоят мукаммал система-ларини жорий қилиш теғлашди. Санъат, қурилиш ин-дустрияси ва транспортдаги ишлаб чиқариш процессла-рида, илмий тадқиқотларда, планлаштириш ва проект-конструкторлик ҳисобларида, учет ва бошқариш соҳасида кибернетика, электрон ҳисобловчи-ҳал қилувчи ва бош-қарувчи қурilmалардан кенг қўлдамда фойдаланилади.

Капитал қурилишининг жуда кенг қўлдамда бўлиши қурилиш индустрияси ва бинокорлик материаллари са-ноатини тез ривожлантириб ва техника жиҳатидан тако-миллаштириб, ҳалқ ҳўжалиги эҳтиёжларини таъминлай-диган даражага етказишни, қурилиш ишларини изчиллик билан илустрирлаб бориш, проекторлар асосида бинолар ва иншоотларни йирик ҳажмдаги конструкциялар ва санъат ишлаб чиқарган элементлардан тўла йиғиб қуришга ўтишни теғлиб тўғатлади йўли билан бу ишлар-нинг мудатини максимал даражада қисқартири, қиймати-ни камайтириш ва сифатини яхшилашни талаб қилади.

КПСС кўч-ғайратчи ҳалқ истеъмол буюмлари ишлаб чиқаришнинг тез суръатлар билан ўсишини таъминлашга қаратади. Санъатнинг ўсиб бораётган ресурсларидан совет ишларининг эҳтиёжларини ҳар томонлама қондириш, аҳолига маданий ва маънавий хизмат кўрсатиш корхонала-ри ва муассасаларини қуриш ва жиҳозлар билан таъмин-лаш учун тобора кўпроқ фойдаланмоқ лозим. Ёнғил ва озиқ-овқат индустриясининг барча тармоқларини тез суръатлар билан ривожлантириш билан бир қаторда, оғир санъат маҳсулотига ҳалқ истеъмол буюмларининг салмоғи ошади. Аҳолига маънавий хизмат кўрсатиш учун эффеpтивергидан ва таъдан тобора кенг миқёсда фой-даланилади.

Ҳалқ ҳўжалигининг ўсиши транспортнинг ҳамма хил-ларини тез ривожлантириш талаб қилади. Транспорт соҳасидаги энг муҳим вазифалар: транспорт йўл қурили-шини кенгайтириш ҳамда ҳалқ ҳўжалигининг ва аҳоли-нинг юк ташинишнинг ҳамма хилларида бўлган эҳтиёж-ни тўла қондириш; темир йўл транспортини ва транспорт-нинг бошқа хилларини техника билан янада қайта қу-роллантириб боришдан; темир йўлларда, деғиз ва қар йўл-ларда теғлисини анча оширишдан; ягона транспорт шо-ҳобчасининг таркибий қисмлари бўлган транспортнинг барча хилларини бир-бирига мувофиқ ҳолда ривожланти-ришдан иборат. Трубопровод транспортининг салмоғи ошади.

Ягона чуқур сув системаси. СССРнинг Европа қисми-даги асосий ички сув йўллари бир-бири билан қўшади. Бутун мамлакатда қулай йўлларнинг кенг шохобча-лари вужудга келтирилади. Мамлакатнинг автомобиль парк юк ва пассажир ташиб эҳтиёжларининг тўла қон-дирилишини таъминлайдиган миқдорда ўсади, автомобил-ларни прокатга бериш станциялари кенг ёйилади. Авиа-ция транспорти пассажирлар ташинишнинг оммавий хилгига айланади, мамлакатнинг барча районларини ўз ичига олади.

Авалло, ҳаво транспорти соҳасидаги, шунингдек кос-мик фазонинг ўзлаштириш учун энг реактив техника яна ҳам тезроқ ривожлантирилади.

Барча алоқа воситалари (почта, радио, телевидение, телефон ва телеграф) яна ҳам кўпроқ ривожланади. Ма-млакатнинг барча районлари яхши ва пухта алоқага эга бўлади ва ёзро боғланган телевизион станциялар шо-ҳобчалари билан қопланади.

Коммунизм қуришни кенг аж олдириш санъатини то-бора раيونалроқ жойлаштириб боришни талаб қилади, бу эса ижтимоий меҳнати тежамли, раيونларни ком-плекс ривожлантириш ва уларнинг ҳўжалигини икти-сослаштириш таъминлайди, аҳолининг ҳалқ шаҳарлар-да ҳаётда ташқари энг бўлиб яшашга хотима беради. Шаҳар билан қишлоқ ўртасидаги муҳим тафовутларни бартараф қилишга, мамлакат раيونларининг иқтисодий

тараққиёти даражасини янада барабарлаб боришга имкон беради.

Вақтдан ютиш мақсадида, биринчи навбатда тез ў-лаштириш олиш мумкин бўлган ва ҳалқ ҳўжалигига энг кўп фойда келтирадиган табиий ресурслардан фойдала-нилади.

Беҳисоб табиий бойликларга, ҳом ашё ва энергетика манбасига эга бўлган **Уралнинг шариди**га раيونларда санъат кенг қўлдамда ривожлантирилади. Яқин 20 йил мобайнида: Сибирь ва Қозоғистонда арзон кўмир қонлари асосида ҳамда Ангара ва Енисей гидроэнерго ресурсларини ўлаштириш йўли билан янги энергетика базалари яратилиши, бу ерларда кўп электр қуввати ишлатилиши мумкин бўлган корхоналарнинг йи-рик марказлари ташкил қилиниши, руда, нефть ва кўмир қонларининг янги бойликлари ўлаштирилиши, бир қатор янги машинасозлик марказлари барпо қилиниши, По-вольжье, Урал, Шимолий Кавказ ва Ўрта Осиё раيون-ларида энергетика, нефть, газ ва химия санъати тез суръатлар билан ривожлантирилиши, руда қонлари ў-лаштирилиши таъминланмоғи лозим. Урал ва Украинада-ги мавжуд эски металлургия базаларини ривожлантириш билан бир қаторда Сибирда мамлакатнинг учинчи метал-лургия базасини қуриб тўғатлаш. Кўрсатилган аномал-лисининг теғлиб рудаларини ўлаштириш асосида СССР-нинг Марказий Европа қисмида ҳамда Қозоғистонда ик-кита янги металлургия базаси барпо қилиш керак. Совет кишиши Шимолида баъзи бир дарёлар оқимини ўзгартиш ва кўчли гидроресурслардан қўроқ раيونларни сугориш ва уларга сув чиқариш учун фойдаланиш мақсадида уларнинг сувини тартибга солишдан иборат дадил план-ларини амалга ошира олади.

Мамлакат аҳолисининг асосий қисми тўпланган ва санъат ишлаб чиқаришнинг кенгайтириш учун катта им-кониятлар мавжуд бўлган СССР Европа қисми раيونла-рининг экономикаси яна анча ривожлантирилади.

Илмий-техника тараққиётини максимал даражада тезлаштириш — янги техника воситаларини проектлаш ва уларни ишлаб чиқаришда ўлаштириш мудатларини қисқартириш учун кўп сайин кураш олиб боришни талаб қилдиган энг муҳим умумхалқ вазифасидир. Тақомиллаш-ган янги техникани яратиш ва қўлланиш ишлаб ҳалқ ҳў-жалик кенгайиш, корхоналар, жамоат ташкилотлари, олимлар, инженерлар, конструкторлар, ишчилар, қолхоз-чиларнинг ташаббусини ҳар томонлама ривожлантириш зарур. Янги техника ишлаб чиқаришни ўлаштириб ола-ётган ва ундан усталик билан фойдаланаётган корхона-лар, цехлар, совхозлар, қолхозлар, бригадалар ва меҳнат новаторларининг оммавий йхтирочилигини ва рационал-изаторлик ҳаракатини моддий ва маънавий жиҳатдан ра-батлантириш биринчи даражада аҳамиятга эга.

Партия фаннинг коммунистик жамият қуришдаги ролини янада кўчайтиришга, ишлаб чиқарувчи кўчларни ривожлантиришда янги имкониятлар очиб беришчи тад-қиқотларни рабатлантиришга, энг янги илмий техника ютуқларини теғдан практикада қўлланишга, эксперимен-тал ишларни, жузлардан, бевосита ишлаб чиқаришдаги экспериментал ишларни қўчаптиришга, илмий-техника информациясини намунавий йўлга қўйишга, ва-танимиздаги ва чет эллардаги илгор тағирбояни ўрганиш ва ёйишни бутун системасига ҳамма чоралар билан ёрдам қилиш. Фан тўла маънода бевосита ишлаб чи-қарувчи кучга айланади.

Ишлаб чиқаришнинг барча тармоқлари ва хиллари технологиясини доимо тақомиллаштириб бориш—уларни ривожлантиришнинг зарур шартидир. Техника тараққи-ёт олинмиг меҳнатини енгиллаштиришга, ишлаб чи-қариш процессларини анча интенсификацияш ва тез-лаштиришга, бу процессларнинг юқори даражада аниқ бўлишига, қўллаб ишлаб чиқариладиган санъат маҳ-сулотларини стандартлаштиришга, потокли, конвейерли ишлаб чиқаришнинг максимал жорий қилишга имкон бера-ди. Механик ишлан химиявий методлар билан, электр-энергиядан, электрохимиядан ва ҳоказолардан техника-вий фойдаланиш билан қўлдирилади ва зарур ҳолларда шу-лар билан алмаштирилади; ишлаб чиқариш технологияси-да радиоэлектроника ярим ўтказкичлар, ултраоғуш то-бора кўпроқ ўрин эгаллайди. Техника инжиҳатдан мукам-маллаштирилган янги корхоналар қуриш, мавжуд корхо-наларни реконструкция қилиш, уларнинг ускуналарини янгилаш ва модернизация қилиш билан қўшиб олиб бо-ришмоғи лозим.

Ихтисослаштириш ва кооперативлаштиришнинг ривож-лантириш, шунингдек бир-бирига ўхшаш корхоналарни мақсадга мувофиқ равишда комбинатлаштириш — техни-на тараққиётининг ҳамда ижтимоий меҳнати рационал ташкил қилинишнинг энг муҳим шартларидан биридир. Бир хил типдаги маҳсулотларни ишлаб чиқариш асосан йирик ихтисослаштирилган корхоналарда тўпланиб, бу корхона-ларнинг энг рационал тарзда жойлаштириш лозим.

Янги техника ва иш қўлининг қисқартирилиши меҳ-натини тақсим қилишнинг яна юқорироқ босқичига ўтиш-ни талаб қилади. Техника тараққиёти ва ишлаб чиқ-ариш яхшироқ уюштиришдан ҳар бир корхонада меҳнат унумдорлигини ошириш ва маҳсулот таннларини камай-тириш учун тўла фойдаланмоқ лозим. Бу: меҳнат унум-дорлигининг иш ҳақининг ўсиш суръатларига нисбатан анча юқори суръатлар билан ўсишини, меҳнати норма-ладини тақомиллаштиришни, иш вақтининг беҳуда кети-шига йўл қўймаслиқни, ишлаб чиқаришнинг ҳамма эве-носида ҳўжалик ҳисобини жорий қилишни талаб этади.

Техника тараққиёти муносабати билан санъат ҳодим-ларининг ва бошқа ҳалқ ҳўжалик тармоқларидаги ҳодим-ларнинг малакасини систематик суратда ошириб бориш жуда муҳим аҳамиятга эга бўлади. Механизациялаш ва автоматлаштириш процессида ишлаб чиқаришнинг у ёни бу участкаларда бўшаб қоладиган ва бошқа ишларга ўтадиган меҳнатқилларни планли равишда тайёрлаш, қайта ўқитиш ва улардан рационал фойдаланиш лозим.

Хозир мавжуд бўлган корхоналар тақомиллашиб ва ривожланиб, коммунистик жамият корхоналарига айлана боради. Бу процесснинг характерли белгилари қуйида-гидек бўлади: ишлаб чиқариш процессларини тобора тўла автоматлаштириш ҳамда бошқариш ва контрол соҳасида автоматикани жорий қилиш билан боғлиқ бўлган янги техника, ишлаб чиқаришнинг тақсимлаш ва ишлаб чи-қариш маданийлигини юқори даражада; ишчиларнинг ма-даний-техника савиясининг ошиши, ижтимоий меҳнатнинг ақлий меҳнат билан тобора кўпроқ қўшилиб бориши, кор-хона коллективни составида инженер-техник ҳодимлар сал-моғининг кўпайиши; тағирбоя-тадиқот ишларининг авк олиниш ва корхоналарнинг илмий институтлар билан ало-қасининг кучайиши; мусобақатнинг ривожланиши ва фан ютуқлари ҳамда меҳнати ташкил қилиниш ва меҳнат унумдорлигининг энг яхши намуналарининг жорий қили-ниши; меҳнатқиллар коллективларининг корхонани бош-қаришда кенг иштирок этиши ва коммунистик меҳнат формаларининг ёйилиши.

Қолхоз тўзуми — совет социалистик жамиятининг ажралмас қисмидир. В. И. Ленин белгилаб берган, тари-ҳан сингалан, деҳқонларнинг ҳуусиятларига мос келади-ган бу тўзум деҳқонларнинг тобора коммунизмга ўта бо-риш йўлидир.

Қолхоз формаси ишчилоқда хозирги замон ишлаб чи-қарувчи кўчларни тараққиётининг даражаси ва эҳтиёжла-рига тўла ҳўлаб беради, янги, техникани ва фан ютуқ-ларини самарали қўлланишга, меҳнат ресурсларидан ра-ционал фойдаланишга имкон беради. Қолхоз деҳқонлар-нинг шахсий манфаатларини ижтимоий, умумхалқ ман-фаатлари билан, ишлаб чиқариш натижаларидан шахсий манфаатдорлигини коллектив манфаатдорлик билан бирга қўшиб олиб боради, деҳқонларнинг меҳнат унумдорли-гини ўсиши асосида деҳқонлар даромадини ва фаровонли-гини ошириш учун кенг имкониятлар очиб беради. Қол-хоз тўзуми замрдаги имкониятлар ва афзалликлардан ҳар томонлама фойдаланиш зарур. Қолхоз ўз тузилиши характери ҳамда тобора ривожланиб борадиган демок-ратик асосларини жиҳатдан шундай ижтимоий ҳўжалик фор-масидирки, у ишлаб чиқариш қолхозчилар оmmasининг ўзи бошқарилиши, уларнинг иқодий ташаббусдорлиги-нинг ривожланишини, қолхозчиларни коммунизм руҳида тарбиялаш таъминлайди. Қолхоз — деҳқонлар учун коммунизм мактабидир.

Қолхоз тўзумининг иқтисодий жиҳатдан равиш топ-иши қолхоз мулкнинг умумхалқ мулки билан тобора яқинлашуви учун, кейинчалик эса умумхалқ мулки билан қўшилиб ягона коммунистик мулкка айланиши учун шароит яратиб беради.

Қишлоқда етатчи социалистик корхона бўлган сов-хозлар қишлоқ ҳўжалигини ривожлантиришда тобора ят-та роль ўйнайди. Совхозлар қолхозлар учун ижтимоий ишлаб чиқаришни олиб боришнинг илгор, илмий жиҳат-дан асосланган, иқтисодий жиҳатдан қулай методлар-нинг намунаси бўлмоғи, юксак меҳнат маданияти ва унумдорлигининг намунаси бўлмоғи лозим.

КПСС шунга асосланидиган, ишчилар синфи билан қолхозчи деҳқонларнинг бузиламас иттифоқини янада мус-такамлаш СССРда коммунизм қуриш учун ҳал қилувчи сиёсий ва социал-иқтисодий аҳамиятга эгадир.

а) ҚИШЛОҚ ҲЎЖАЛИК МАҲСУЛОТЛАРИНИ МЎЛ-КЎЛ ҚИЛИШ

Бутун аҳолининг ва ҳалқ ҳўжалигининг қишлоқ ҳў-жалик маҳсулотларига эҳтиёжларини тўла қондириш мақ-садида, **қишлоқ ҳўжалик маҳсулотларининг умумий ҳаж-минин** 10 йил мобайнида тахминан икки ярим марта оши-риш, 20 йил мобайнида эса — уч ярим марта ошириш вазифаси қўйилади. Қишлоқ ҳўжалик маҳсулотларининг ўсиши уларга бўлган эҳтиёжнинг ўсишидан олдинда бор-моғи лозим. Совет Иттифони биринчи ўн йилликда аҳоли жон бошига асосий қишлоқ ҳўжалик маҳсулотларини иш-лаб чиқариш бўйича Америка Қўшма Штатларидан ўзиб кетади.

Бутун қишлоқ ҳўжалигини янада ривожлантиришнинг асосий эвеноси, чорвачиликни тез ривожлантиришнинг базаси — дон етиштириш жадал суръатлар билан юксалтиришдир. Дон экинларининг ялпи маҳсулоти йи-ғирма йил мобайнида икки мартадан кўпроқ оширилади, уларнинг ҳосилдорлиги эса икки марта қўпайтирилади. Бутун йил маҳсулоти, ярун ва дукканли дон экинлари етиштириш асбоблари ошади.

Чорвачилик тез суръатлар билан ривожланади. Чор-вачилик маҳсулотлари етиштиришнинг ҳажми: гўшт би-ринчи ўн йиллик мобайнида тахминан ўч марта, йигирма йил мобайнида—қариб тўрт марта оширилади; сут ўн йил мобайнида икки мартадан кўпроқ, йигирма йил мо-байнида эса қариб ўч марта қўпайтирилади. Чорвачилик маҳсулотлари етиштиришнинг белгиланган миқдорда ўси-ши чорва моллар ва паррандалар сонини қўпайтириш, уларнинг наслини яхшилаш ва маҳсулдорлигини ошириш, аввало макнажқўри, қандавлалги, хашаки дукканли эки-нар ва бошқа экинлар ҳисобидан мустаҳкам ем-хашак ба-заси вужудга келтириш йўли билан таъминланади.

Қишлоқ ҳўжалигида меҳнат унумдорлиги ўн йил мо-байнида камида икки ярим марта ошади. Йигирма йил мобайнида эса беш-олти марта ошади. Қишлоқ ҳўжалик меҳнати унумдорлигининг саноат ишлаб чиқаришдаги қараганда тез суръатлар билан ўсиши — қишлоқ ҳўжа-лигининг саноатдан орқада қолганининг тўғатилишга им-кон беради ва уни коммунистик жамият ҳўжалигининг юксак даражада ривожланган тармоғига айлантиради.

Қишлоқ ҳўжалигини янада механизациялаш, комплекс механизацияни қўлланиш ва автоматика воситаларидан фойдаланиш, техника иқтисодий кўрсаткичлари юқори бўлган ва ҳар бир зона шароитига мос келадиган машина-лар системасини жорий қилиш қишлоқ ҳўжалик меҳнати унумдорлигини ошириш учун асос бўлади. Партия қиш-лоқ ҳўжалигини тез электрлаштиришни энг муҳим вази-фалардан бири деб ҳисоблайди. Барча совхоз ва қолхоз-лар ишлаб чиқариш ва маънавий мақсадлар учун давлат энергетика системасидан, шунингдек қишлоқ электр станциялари қуриш йўли билан электроэнергия билан таъминланади.

Қишлоқ ҳўжалигини техника жиҳатидан қайта қу-роллантириш меҳнати ва ишлаб чиқаришнинг ташкил қили-ниг энг прогрессив форма ва методлари билан, қишлоқ ҳўжалиги ишлаб чиқариш меҳнатқилларининг маданий-техника савиясини ҳар томонлама ошириш билан бирга қў-шиб олиб боришмоғи лозим. Қолхоз ва совхозларда янги техникани эғаллаб олган ва қишлоқ ҳўжалиги соҳасида махсус тайёрлаган бўлган малакали ҳодимлар тобора қўпайиб боради. Қишлоқ ҳўжалик машиналарига эҳтиё-ти билан қараш, улардан юқори унумли фойдаланиш катта аҳамиятга эгадир.

Юқори, муттасил қўпайиб борадиган барқарор ҳосил олиншини таъминлаш, қишлоқ ҳўжалигини табииятнинг стихияли кўчларининг зарарли таъсиридан, айниқса қў-роқчиликдан ҳалос қилиш учун ҳамда еринг ҳосилдор-лигини кескин суратда ошириш мақсадида, шунингдек чорвачиликнинг юксалтириш учун қуйидагиларни амал-га ошириш зарур:

— қишлоқ ҳўжалигини табиий-иқтисодий зоналар ва раيونлар бўйича илмий асосда жойлаштириш, уни қў-роқроқ ва барқарорроқ қилиб ихтисослаштиришнинг таъ-минлаш, қишлоқ ҳўжалик маҳсулотларининг қайси хили учун энг яхши шароит бўлса ва энг кам харажат қили-нишга эришилса, шу хил маҳсулотни етиштиришнинг ў-тун даражада ўстириш;

— ҳамма қолхоз ва совхозларда, маҳаллий шароит-ларга ва ҳар бир ҳўжалигининг ихтисосига тадиқан, деҳқончилик ва чорвачиликнинг илмий жиҳатдан асослан-ган тадбирлар системасини — ердан энг самарали фойда-ланиш ва тармоқларини иқтисодий жиҳатдан қулай су-ратда қўшиб олиб бориш, экин майдонларининг энг ях-ши структурасини, кам ҳосилли ва аҳамияти кам эки-нар юқори ҳосилли ва аҳамияти кўп экинлар билан ал-маштириш таъминловчи системаси жорий қилиш; ҳар бир қолхоз ва совхознинг амалда рационал алмаш-лаб экинни, барча экинларни фақат навл уруғлар бил-ан эчкили қўллаш, илгор агротехника методларини ў-лаштиришнинг; барча раيونларда мустаҳкам ем-хашак базаси яратиш, қолхоз ва совхозларда илгор э-техника ютуқларини ёйиш;

— қишлоқ ҳўжалигини рационал ва ҳар томонлама хи-миклаштириш амалга ошириш—қишлоқ ҳўжалигининг минерал ўғитларга эҳтиёжини, бегона ўтларга, ўсимлик ва ҳайвонларнинг касалликлари ва зараркундаларига қарши курашининг химиявий ва биологик воситаларига эҳтиёжини тўла қондириш; ҳамма қолхоз ва совхозларда маҳаллий ўғитлардан энг яхши фойдаланишнинг таъмин-лаш;

— еринг маҳсулдорлигини ошириш учун биология фани ютуқларидан, айниқса борган сарн кўпроқ аҳамият касб этаётган микробиологиядан кенг фойдаланиш;

— қўроқчилик раيونларда миллион гектарлаб янги ер-ларни сугориш ва уларга сув чиқариш ҳамда мавжуд сугориладиган деҳқончиликнинг юксалтириш учун иррига-ция қурилишнинг кенг программасини бажариш; ёрқот-дархатлар ўтказиш ишларини кенгайтириш, сув омбор-лари қуриш, ялаволарга сув чиқариш ва зах ерларда ме-люэрация ишларини бажариш; тупроқнинг сув ва шомол эрозиясига қарши систематик кураш олиб бориш, Ўрмон, сув бойликларини ва бошқа табиий бойликларни сақлаш ва улардан рационал фойдаланишга, уларни тиклаш ва қўпайтиришга катта эътибор берилади.

б) ҚОЛХОЗ ВА СОВХОЗЛАР КОММУНИЗМ ЙЎЛИДА, ҚИШЛОҚДА ИЖТМОИЙ МУНОСАБАТЛАРНИНГ ЎЗГАРИШИ

Қолхоз ва совхозларнинг ишлаб чиқарувчи кўчлари-нинг тўхтовсиз ўсиши ва улардан энг яхши фойдалани-лиш, ишлаб чиқаришнинг ташкил қилиниш ва ҳўжаликни бошқариш методларини яхшилаш, меҳнат унумдорлиги-нинг тўхтовсиз юксалтириш ҳамда яхши меҳнат учун, энг яхши натижалар учун — энг юқори ҳақ, деган принци-га қатъий риоя қилиш — қолхоз ва совхозларнинг ривож-

лантиришнинг иқтисодий неғизидир. Шу асосда қолхоз ва совхозлар ўз ишлаб чиқариш муносабатлари, меҳ-натнинг характери, меҳнатқилларнинг фаровонлиги ва маданий даражаси жиҳатдан коммунистик типдаги кор-хоналар бўла боради.

Партиянинг қолхозларга нисбатан тутган сиёса-ти умумхалқ манфаатларини қолхоз ва қолхозчилар-нинг ўз меҳнатлари натижаларидан моддий манфаат-дорликлар билан бирга қўшиб олиб боришга асосланади. Давлат қолхоз тўзумининг ишлаб чиқарувчи кўчларини ўсишига, барча қолхозларнинг иқтисодий жиҳатдан юксалишга ёрдам қилади; айни замонда қолхозчи деҳ-қонларнинг ҳам коммунистик жамият қуришдаги ҳисса-си ўсиб бориши керак.

Давлат қолхозларининг хозирги замон машина техни-касига, запас қисмларга, химикатларга ва бошқа ишлаб чиқариш воситаларига эҳтиёжини тўла қондиради, юз минглаб малакали янги ҳодимлар тайёрлаб беради, қол-хозларнинг ўзлари сарфлайдиган маблағлари қўпайиб бо-риши билан бир қаторда, қишлоқда капитал маблағ сарф-лаши анча қўпайтиради. Қишлоқда бериладиган санъат товарларининг миқдори анча қўпайди.

Қолхоз ва қолхозчиларнинг давлат билан тузилган шартнома мажбуриятларига қатъий риоя қилишлари уларнинг бутун ҳалқ ҳўжалигини ривожлантиришда иш-тирок этишларининг бузиламас принциpidир.

Давлат харид қилиш системаси қолхоз экономикаси-ни ҳар томонлама юксалтириш асосида тайёрланаётган қишлоқ ҳўжалик маҳсулотларининг миқдорини ошириш-га ва сифатини яхшилашга қаратилиши лозим. Маҳсулот тайёрлашни планлаштириш рабатлантиришнинг ишлаб чи-қариш ҳўжалик планлари билан мувофиқлаштириб олиб бориш керак, бу ишда қишлоқ ҳўжалик ишлаб чиқари-шининг манфаатларини, уни тўғри жойлаштириш ва их-тисослаштириш манфаатларини қатъий ҳисобга олмоқ керак.

Қишлоқ ҳўжалик маҳсулотларини харид қилиш баҳо-лари ва ишлаб чиқариш воситаларини қишлоқ учун со-тиш баҳолари соҳасидаги сиёсат санъатда ҳам, қишлоқ ҳўжалигида ҳам кенгайтирилган тақор ишлаб чиқариш ҳамда қолхозларда зарур жағмалардан вужудга келти-риш манфаатларини ҳисобга олмоғи лозим. Харид баҳоларининг даражаси қолхозларни меҳнат унумдорли-гини оширишга ва ишлаб чиқариш харажатларини камай-тиришга ундамоғи лозим, чуқни қишлоқ ҳўжалик маҳ-сулотларининг қўпайиши ва унинг таннархининг камайи-ши қолхозлар даромадини оширишнинг асосини ташкил қилади.

Даромадларни тақсимлаш вақтида жамғириш билан истеъмол қилишни тўғри мувофиқлаштириб олиб бориш қолхозларнинг муваффақият билан ривожланиб бориши-нинг шартидир. Қолхозлар уларнинг ишлаб чиқариш, страхование, маданий-маънавий ижтимоий фондларини доим кенгайтира бормай туриб ривожлана олмайдилар. Айни замонда қолхозчиларнинг жамоат ҳўжалигидан ола-диган даромадларини қўпайтириш ва уларнинг турмуш даражасини меҳнат унумдорлигининг ўсишига мувофиқ суратда ошириш ҳар бир қолхоз учун мажбу

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНИНГ П Р О Г Р А М М А С И

(БОШИ 1, 2 ва 3-БЕТЛАРДА).

Колхоз ва совхозларда ишлаб чиқаришнинг ривожланиши ва уларда иқтисодий муносабатларнинг тақомиллашуви жараёнида қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариш ва тақсимотнинг коммунистик формаларига ўтиш ишонини очиб берувчи юқориқўб қарамақта қўйилди. Иқтисодий шартон йиллардан колхозлар қишлоқ хўжалигига умумхалқ қорхоналарига тенглашди. Колхозлар юқсам даражада ривожланган механизациялашган хўжаликка айланди. Юқсам меҳнат умумдорлиги тўғрисида барча колхозлар иқтисодий жиҳатдан қучли хўжаликларга айланди ва колхозчилар тўла таъминланган ҳолда ишлайдилар. Уларнинг ахтирлари колхозларнинг жамоат хўжалиги ҳисобидан тўла-тўқис қондирилди. Колхозчилар ошхоналар, новвойхоналар, қорхоналар, болалар ясадиари ва

боғчалари, клублар, кутубхоналар, стадионлардан фойдалана оладилар. Умумхалқ қорхоналарида меҳнатга ҳақ тўлаш қандай бўлса, колхозчиларнинг меҳнатига ҳақ тўлаш ҳам шундай бўлиб қолади, колхозчилар социал-таъминотнинг барча хилларида (пенсиялар, отпусклар ва ҳоказолардан) колхоз ва давлат маблағлари ҳисобига фойдаланадиган бўладилар.

Колхоз қишлоқлари аста-секин обод уй-қойлари, коммунал хўжалиқлари, маиший қорхоналари, маданий ва меҳнат муассасалари бўлган шаҳар типидagi йирик аҳоли пунктларида айланди. Оқибат натижада маданий-маиший турмуш шартонли жиҳатдан қишлоқ аҳолиси шаҳар аҳолиси билан тенглашди.

Шаҳар билан қишлоқ ўртасидаги социал-иқтисодий ва маданий-маиший тафовутларнинг тугатилиши коммунизм қурилишининг энг буюк самаралардан бири бўлади.

3. Халқ хўжалигига раҳбарлик ва планлаштириш

Коммунизмнинг моддий-техника базасини яратиш хўжалик раҳбарлиги қилиниши ва планлаштириши доимо тақомиллаштириш бориши талаб қилади. Хўжаликни планлаштириш ва унга раҳбарлик қилишнинг барча асосларида энг асосий эътибор моддий, меҳнат ва молия ресурсларидан, табиий бойликлардан, рақибона ва самарали суратда фойдаланишга ва еттишга қилиш ва бошқарувчиликларни йўқотишга қаратилиши керак. Жамаиёт маънавияти қўблар, жуа ҳам харажат қилиб энг катта натижаларга эришиш — хўжалиқ қурилишининг қатъий қонуни аниқ шундир. Халқ хўжалигига раҳбарликни тақомиллаштириш бошқарли аппарати ҳамма чоралар билан яхшилаштириш ва арзонлаштириш билан бирга олиб борилиши керак.

Юқоридан паствача планли раҳбарлик янги техникани тез ривожлантириш ва жорий қилишга қаратилиши керак. Халқ хўжалигининг барча участкаларида ишлаб чиқариш воситаларидан фойдаланишнинг илмий асослардан прогрессив нормативларини тақомиллаштириш ва уларга қатъий риоя қилиш зарур.

Партия капитал маблағлар сарфлашининг самарали бўлишини оширишга, капитал ишларнинг энг фойдали ва тажамли йўлини таллаб олишга, сарфлардан капитал маблағларнинг ҳар бир сўми аъзаига энг кўп маҳсулот олишни таъминлашга, бу солинган маблағнинг қонилини муқаддатларини қисқартиришга биринчи даражада аҳамият беради. Капитал харажатлар структурасини доимо яхшилаб бориш ва улар соғавида ускуналар, машиналар, станоклар ҳиссасини ошириш талаб қилинади.

Сарфланган капитал маблағларини ҳал қилувчи участкаларга тўлаш, капитал харажатларини майда-майда қилиб бўлиб юборишга барҳам бериш, қурилатган қорхоналарни тез ишга солиш — планлаштириш ва хўжаликни уюштиришнинг зарур шарти бўлмоғи керак.

Маҳсулотнинг сифатини системали суратда яхшилаш экономикани ривожлантиришнинг энг зарур шартидир. Совет қорхоналари маҳсулотларининг сифати энг яхши келатилган қорхоналар маҳсулотларининг сифатидан анча юқори бўлиши керак. Бунинг учун кенг тадбирлар системали, жумладан, жамоат контролнинг қўбларни планлаштиришга, қорхоналарнинг ишларига қўблар беришга, социалистик мунобақада маҳсулотларнинг сифат кўрсаткичлари ролини ошириш керак.

Коммунизм қурилиш халқ хўжалигига марказлашган давлат раҳбарлигини мустахкамлаган ва тақомиллаштириш ҳолда бошқарилиши демократик асосларини ҳар томонлама ривожлантиришга тақозо қилади. Маҳаллини органларнинг ва қорхоналарнинг хўжалик мустақиллиги ва ҳуқуқи ягона халқ хўжалиги плани қорасида тўланган буюк ҳам кенга беради, қорхоналардан бошлб пастан қишлоқдан план ва тақдирлар планлаштиришга тобора катта рол ўйнаши керак.

Марказлашган планли раҳбарлиқни асосан: латдан чиқар тақдирларни муфассал ҳисобга олиб халқ хўжалиги планларининг энг муҳим қўбларини ишлаб чиқишга ва бақарилиши таъминлашга; янги латдан чиқарган планларни мувофиқлаштириш ва унлаштиришга; илмий-техника ютуқлари ва илгор тақдирларни ишга; техника тараққиёти, капитал маблағ сарфлаш, ишлаб чиқаришнинг юқайтириш, иш ҳақи, баҳо, молия соҳасида ягона давлат сифатини йўқатишга ҳамда ягона унла ва статистика системасини амалга оширишга қаратиш керак.

Халқ хўжалигини ривожлантиришда иқтисодий тараққиётнинг барқарор юқори суръатлари, қорхоналарнинг унлақис ишлари, халқ фаровонлигининг ютмасида ўса бориши учун шарт бўлган етарли хўжалик ресурсларини таъминлаб, **пропорционаллик** қатъий риоя қилиш, хўжалик диспропорцияси юз берилишини аввалдан олдини олиш керак.

Халқ хўжалиги мисёлларининг ўсиши, фан ва техниканинг тез ривожланиши планлаш, проектант, унла ва статистиканинг илмий савиясини ошириш талаб қилади. Планларнинг илмий-техника ва иқтисодий жиҳатдан асосланганлигини қучатириш уларнинг кўпроқ соғавли бўлишини таъминлайди, бу эса планларни бақарлиш процессида уларни ўз вақтида тўлатиб ва аниқлаб боришни қўбда тутайди. Планлаш илмий ва перспектив планларни унлаб боғлаган ҳолда, маблағ ва моддий-техника ресурслари билан таъминлаган ҳолда унлақиса олиб борилиши керак.

Иқтисодга қатъий ва энгил риоя қилиш, қудалик контрол, хўжалик ҳаётида маҳаллийлик ва маҳкамалик элементларига қатъий барҳам бериш коммунизмни муваффақиятли қурилишнинг зарур шартидир.

Хўжаликни бошқаришда маҳаллий органларнинг ролли ва маҳсулотнинг бундан буюк ҳам ошира бориш, хўжаликни бошқаришдаги бир қатор функцияларни бундан буюк ҳам умумийлашқор органлардан республика органлар, республика органлардан — област органларига, област органларидан — район органларига бера бориш лозим. Сановат ва қурилиш бошқарлигини энг ҳаётли ва ишлаб чиқарувчи қучлар тараққиётининг қўблар замон даражасига мис келадиган формас бўлган халқ хўжалик кенгашларининг фаолиятини яхшилаш лозим. Халқ хўжалик кенгашларининг ишларини тақомиллаштириш билан бир қаторда иқтисодий маъмурий районлар ичиди ҳам Урал, Поволжя, Фарбий Сибирь, Шарқий Сибирь, Узоқ Шарқ, Закавказье, Болтиқ бўйи, Урта Осиё ва ҳоказолар каби йирик иқтисодий районлар хўжалигини планида тарзда комплекс ривожлантиришнинг яхши тақдир қилиш учун иқтисодий органларнинг фаолиятини бир-бирига мувофиқлаштириш ҳам қучайтирилади.

Ички резервларни сафарбар қилиш, капитал маблағлардан ишлаб чиқариш фондаридан ва молия маблағларидан самаралироқ фойдаланиш учун давлат план тошпирлиқлари асосида қорхоналарнинг ошаратта мустақиллиги ва таъминоти қучайтириш лозим. Илгор техника жорий этиш ва ишлаб чиқариш қучватларидан энг тўла фойдаланишда қорхоналарнинг ролли ва маънафаддорлиги ошпирлади.

Хўжалик раҳбарлиги қилишда кадрларни танлаш, тарбиялаш ва юқорида қўбларни ҳал қилувчи аҳамиятга эга, чуқури улар қорхона ва колхозларга бевосита раҳбарлик қилдилар, ишлаб чиқаришни таъинил қилиш ва уни бошқариш билан шугулланидилар. Моддий бойликлар яратилган соҳа жамаиёт ҳаётининг энг асосий соҳасидир. Шу сабабли ишлаб чиқариш қорхоналариди раҳбарлик ишларига энг яхши кадрларни юбормоқ керак.

Марказда ҳам, жойларда ҳам хўжалик планларини ишлаб чиқиш ва амалга оширишда, ишчи ва хизматчилар меҳнати масалаларини ҳал этишда, хўжалик раҳбарлик қилиш ва қорхоналарни бошқариш органларини тузишда қасаба союзуларнинг бевосита ва энг актив иштироки тобора кўпроқ кенгайиши лозим. Қорхоналар ишлари доир масалаларини ҳал этишда ишчи ва хизматчилар коллективларини роллини ошириш зарур.

Коммунизм қуриш процессида хўжалик раҳбарлиги қилиш ишлаб чиқаришнинг юқори қўбларини моддий ва маънавий жиҳатдан рағбатлантиришга таянади. Меҳнатга бўлган моддий ва маънавий стимулнинг турли қўблар олиб бориш — коммунизм учун қурашда буюк яратувчи қучдир. Коммунизм томон ҳаракат қилиб бориш сари меҳнатга бўлган маънавий стимулларнинг, эришлган натижаларнинг жамоат томонидан эътироф этилишининг, ҳар бир қилишнинг умумхалқ иши учун масъулиятини ҳис этишининг аҳамияти тобора кўпроқ ўсиб боради.

Планлаштиришнинг ҳамда Маркази ва маҳаллий тақимлотларнинг қорхоналар ва колхозларнинг ишларига планлаш ва баҳо беришнинг буюк системаси уларни юқориқўб планли тошпирлиқларга, илгор ишлаб чиқариш тақдирларини маҳкамлаш йўлига қисқартириш лозим. Ишлаб чиқаришнинг миқдор ва сифат қўбларини оширишнинг янги имкониятларини ахтариб топиш ва улардан фойдаланиш соҳасида қўбларни таъминоти ва эришлган муваффақиятларини аниқсиз рағбатлантириш лозим.

Техник нормаларни, меҳнатга ҳақ тўлаш ва мукофотлаш системаларини доим яхшилаб бориш, иш миқдорини

ва сифатини сўм билан контрол қилиш, текисчиликка йўл қўймаслик, ҳар бир ходимнинг умуман қорхона ишларини юқори даражада бўлишидан маънафаддорлигини оширувчи моддий рағбатлантиришнинг коллектив формаларини қучайтириш керак.

Коммунизм қурилишда товар-пул муносабатларидан социализм даврида уларга хос бўлган янги маъмулга мувофиқ тўла фойдаланиш лозим. Бунда экономикани ривожлантиришнинг хўжалик ҳисоби, пул, баҳо, таннарх, фойда, савдо, кредит, молия каби воситаларидан фойдаланиш катта роль ўйнайди. Бир буютун умумхалқ коммунистик тўла формасига ва коммунизм тақсимот системасига ўтилиши билан товар-пул муносабатлари иқтисодий жиҳатдан ўз умрини тугатади ва барҳам топиб кетади.

II. ПАРТИЯНИНГ ХАЛҚ МОДИЙ ФАРОВОНЛИГИНИ ЮКСАЛТИРИШ СОҲАСИДАГИ ВАЗИФАЛАРИ

Совет халқининг қаҳрамонона меҳнати қудратли ва ҳар томонлама ривожланган экономикани вуқудга келтирди. Эндилкида буютун аҳолининг: ишчилар, деҳқонлар ва интеллигенциянинг фаровонлигини тез юксалтириш бориш учун ҳамма имкониятлардан маъмул. КПСС оламшумул-тарихий аҳамиятга эга бўлган ваъзиди — **Совет Иттифоқида ҳар қандай капитализм мамлакатига қараганда энг юқсам турмуш даражасини таъминлаш** ваъзиди: **Уртага қўймоқ**.

Бу ваъзиди: а) қанаа нарҳларини қамайтириш ва аҳолидан олинганда солиқларни бекор қилиш билан бир қаторда, меҳнатнинг миқдор ва сифатига қараб тўланадиган индиидуал иш ҳақини ошириш; б) жамаиёт аъзоларининг эҳтиёжларини, уларнинг меҳнати миқдори ва сифатидан қатъий назар, янги бепул қондирлишга муқаддатланган (билми бериш, даволан, пенсия таъминоти, болалар муассасаларида болаларни қондирлиш, коммунал хизматлардан бепул фойдаланишга ўтиш ва ҳоказоларни) ижтимоий истеъмол фондарини қонгайтириш йўли билан амалга оширилади.

Аҳолининг реал даромадларининг қўбларини товарлар миқдоридан ва хизмат қўбларининг тез ўсиши билан, уй-ҳол ва маданий-маиший қурилишнинг кенг аяқ олдирилиши билан қопланади.

Аҳоли даромадларининг ўртача даражаси баробар бўлган тақдирда ҳам совет кишиларининг таъминлини даражаси ривожланган капиталистик мамлакатлардаги меҳнаткашларнинг таъминлини даражасидан юқори бўлади, чуқури Совет Иттифоқида миллий даромад жамаиёт ҳамма аъзолари маънафатини қўблар адолатли тақсимланади ва унла паразит сифлар йўқ, буютун давлатларида эса паразит сифлар миллион-миллион меҳнаткашларни талаш ҳисобидан жуа кўп бойликларни ўзлаштириб оладилар ва исроф қилдилар.

Партия Лениннинг коммунизм қурилиш моддий маънафаддорлиги принципларига таяниш лозим, дегаи қонда сифат асосланади. Меҳнатга қараб ҳақ тўлаш янги йирик молияда меҳнаткашларнинг моддий ва маданий эҳтиёжларини қондирлишнинг асосий маъна бўлиб қолади.

Шу билан бирга юқори даромадлар билан нисбатан пастрок даромадлар ўртасидаги тафовут тўғрисида қисқариб бориши керак, Малакис ишчи ва хизматчилар оммасининг тобора кўп қисми малакали бўлиб борида, малака ва меҳнат умумдорлиги даражасидаги тафовутларнинг қамайиши эса меҳнатга ҳақ тўлаш даражасидаги тафовутларнинг нисди қисқариши билан бирга боради. Буютун аҳолининг фаровонлиги юксалиб бориши билан даромадларнинг пастр даражаси юқориқўб даражасида яқинлашди, деҳқонларнинг даромадлари билан ишчиларнинг даромадлари билан ҳақ тўланадиган меҳнаткашларнинг даромадлари билан кўп ҳам тўланадиган меҳнаткашларнинг даромадлари ўртасидаги, мамлакатнинг турли районлариди аҳолининг даромадлари ўртасидаги тафовут тобора қисқариб боради.

Шу билан бир вақтда коммунизмга яқинлашиб бориш сари шахсий эҳтиёжлар ижтимоий истеъмол фондарига ҳисобидан тобора кўпроқ қондириб борилади. Ижтимоий фондарларнинг ўсиш суръатлари меҳнатга тўланадиган индиидуал ҳақнинг қўбларини суръатларидан олиб кетади. Меҳнатга қараб тақсимлаш принципларига ҳақ эҳтиёж қолмагач, янги жодий ва маданий бойликлар мўл-мўл бўлгач ва меҳнат жамаиётнинг барча аъзолари учун биринчи ҳаётли эҳтиёжга айлантади, коммунистик тақсимотга ўтиб бўлади.

а) БУТУН АҲОЛИ УЧУН ДАРОМАДЛАРНИНГ ВА ИСТЕМОЛИННГ ЮҚОРИ ДАРАЖАДА БЎЛИШНИ ТАЪМИНЛАШ. САВОННИНГ РИВОЖЛАНИШИ

СССРда миллий даромад ҳамма яқин 10 йил мобайнида қарийб икки ярим марта, 20 йил мобайнида эса — тахминан беш марта қўблади. Аҳоли жон бошига тўғри келадиган реал даромадлар 20 йил мобайнида уч ярим мартадан зиёдор қўблади.

В. И. ЛЕНИН МАВЗОЛЕЙИГА КЕЛАЁТГАН МЕХНАТКАШААР ОКИМИ СИРА УЗИЛАМАЁТИР

В. Бирюков ва Ю. Очан фотоси.

Коммунистик қурилиш кенг аяқ олдирилган буютун давр-мобайнида ижтимоий маҳсулотини ва миллий даромадини тақсимлашда давлат бюджетининг муҳим ролли қўблариб қолади. Пул-кредит системаси янада мустахкамланади, совет пулининг қуввати ошад, сўмининг ҳариз қуввати тобора ошиб боради, сўмининг ҳақлари майдондаги ролли мустахкамланади.

Хўжалик ҳисобини буютун чоралар билан қучайтириш, қатъий тежаб-тергаб сарфлашга эришиш, нобўғарчилиқни қамайтириш, таннархни пасайтириш ва ишлаб чиқаришнинг рентабеллигини оширишга эришиш лозим. Баҳолар системасини коммунистик қурилиш ваъзидарига, техника тараққиётига ишлаб чиқариш ва истеъмолнинг ўсишига, ишлаб чиқариш харажатларининг қамайишига мувофиқ ҳолга келтириш, уни доимо яхшилаб бориш керак. Баҳолар қилинган иқтисодий зарур меҳнат сарфини тобора кўпроқ ақс этириши ишлаб чиқариш ва муомила харажатларининг қонилишини ва нормал ишловчи ҳар бир қорхонанинг маъмул фойда олиниши таъминлаш лозим. Меҳнат умумдорлигини ошириш ва маҳсулот таъминлини қамайтириш таъминлаш баҳоларини иқтисодий жиҳатдан асослаб қўблар систематик ошаришда қамайтириш — коммунизм қуриш лавралига баҳолар сифатининг асосий йўлидир.

Совет жамаиётта жуа катта умумхалқ фондарига эга. Шунинг учун миллий бойлиқни сақлаш ва унла турли фойдаланишда унла ва контролнинг ролли ўсиб бормоқда. Тежамлилик, ҳаққа қарашли ҳар бир сўмдан рационал фойдаланиш, маблағларни етарли билан сарфлаш, плани раҳбарлигини ва хўжалик юртишнинг методларини тўғрисида яхшилаб бориш юқориқўбларини ва энгил ишловчи қучайтириш, халқ таъминоти ривожлантириш совет жамаиётининг коммунизм сари ҳаракатини тезлаштиришнинг қудратли маъналаридир.

Яқин 10 йил мобайнида барча ишчи ва хизматчиларнинг реал даромадлари (ижтимоий фондарини ҳисобга олганда) ҳар бир ишловчи ҳисобига ўрта ҳисоб билан қарийб икки марта, ишчи ва хизматчиларнинг ҳам ҳақ оладиган категорияларнинг даромадлари эса, тахминан уч баравар ортади. Шундай қилиб мамлакатда биринчи ўн йилликнинг охирига келиб, ишчи ва хизматчиларнинг кам ҳақ оладиган группалари қолмайди.

Колхозчилар меҳнати умумдорлигининг янада юқори суръатлар билан ўсиши асосида уларнинг реал даромадлари ўрта ҳисоб билан ишчиларнинг даромадидан тезроқ ўсади ва ҳар бир ишловчи бошига ҳисоблаганда яқин 10 йил ички ишчи мартадан зиёдор ва 20 йил мобайнида эса — тўрт мартадан зиёдор ўсади.

Совет интеллигенциясининг ижтимоий ва техниклар, агроном ва зооветеринар хизматлари, ўқитувчилар, медини ва маданий қондирлиш қаб кўп сонли табақалари меҳнатли, тўланадиган ҳам аҳча ошад.

Аҳоли даромадларининг ўсишига мувофиқ ҳақ истеъмоли умумий даражасининг тез юксалишини эришилади. Буютун аҳоли юқори сифатли ва қилма-қил ошқаларга бўлган эҳтиёжини етарли даражада қондирлиш имконига эга бўлади. Яқин вақт ичиди ҳақ истеъмолда чорачилик маҳсулотларининг (гўшт, ён, сут маҳсулотларининг), мева-ва ва юқори навали сабзавотларининг салмоғи анча ошад. Барча аҳоли табақаларининг юқори сифатли кенг истеъмол товарларига: пишик ва чиройли қийимларга, пойабзалга, совет кишиларнинг турмушини яхшиловчи ва безовчи нарсаларга — ҳозирги замоннинг қулай меъбеларига, тақомиллашган уй-рўзгор буюмларига, қилма-қил маданий товарларга ва ҳоказоларга эҳтиёж етарли миқдорда қондирлади. Аҳолига хизмат қўблариди автоматизациялар ишлаб чиқариш анча қўблади.

Халқ истеъмол товарлари ишлаб чиқариш буютун даромадга ўсиб бораётган талабни тўла қондирлиш ва ўғариб борадиган талабларга мувофиқ келиши лозим. Товарлар аҳолининг қилма-қил талабларига мувофиқ маҳаллий, миллий ва иқлим шартонларини ҳисобга олиб, ён вақтда қилиш — истеъмол буюмлари ишлаб чиқарувчи барча тармоқлар учун маъмурий талаблардир.

Халқнинг тез бораётган эҳтиёжларини қондирлишнинг зарур шарт бўлган совет савдоси янада ривожланади. Мамлакатнинг барча районларида ва аҳоли ишлайдиган пунктларида маданий савдо-сотиқ йўлга қўйилади, аҳолига хизмат қўбларининг прогрессив формалари кенг қўбланади. савдо-сотиқнинг моддий-техника базаси — магазин, ошбон, холодильник ва сабзавот ошбонлари шохбачалари кенгайтирилади.

Қишлоқда савдо-сотиқни тақомиллаштириш, ортинча қишлоқ хўжалик маҳсулотлари сотишнинг тақдир этиши лозим бўлган матбуот кооперацияси ривожлантирилади. Колхоз савдоси ҳам б аҳамиятини сақлаб қолади.

Иккинчи ўн йилкида буютун аҳоли учун моддий ва маданий нисматлар мўл-қўбларига эришилади, шундан кейинги даврда эҳтиёжга қараб тақсимлашнинг коммунистик принципларга ўтиш учун моддий замин вуқудга келтирилади.

б) УЙ-ЖОН ПРОБЛЕМАСИНИ ХАЛ ЭТИШ ҲАМДА ТУРМУШНИ ҚУЛАЙ ВА ОБОД ҚИЛИШ

КПСС совет халқи фаровонлигини оширишнинг энг кескин проблемасини — уй-жон проблемасини ҳал этиш ваъзидарига ўртага қўйди. Биринчи ўн йиллик мобайнида мамлакатда уй-жон тақисиллигига хотима берилади. Ҳозирча ёмон уйларда ва энг яшаётган оилалар янги квартираларга эга бўладилар. Иккинчи ўн йилликнинг охирига келиб ҳар бир оила, шу жумладан янги турмуш қураганлар оиласи барча қулайликларга бўлган ҳамда турмуш таъминоти ва маданий талабларига мувофиқ келадиган квартирга эга бўлади. Деҳқонлар

нинг эски типдаги уйлари асосан замонавий лиги уйлар билан алмаштирилади. Ён — муҳим бўлган жойларда — зарур қулайликлар яратилиб, реконструкция қилинади. Иккинчи ўн йиллик мобайнида уй-жондан фойдаланиш барча граждоналар учун аста-секин бепул бўлиб қолади.

Шаҳарлар ва аҳоли ишлайдиган бошқа жойларини, ишлаб чиқариш, уй-жон ва жамоат биноларини обод қўлаш ва тақамли қилиб қуриш ва улардан фойдаланишда шаҳарлар қурилиши, архитектура ва планлаштириш ишчи катта аҳамиятга эгадир. Шаҳарлар ва посёлкаларда одамларнинг меҳнати турмуши ва дам-олиши учун энг яхши шартонли таъминлашдан ишлаб чиқариш зоналари, уй-жон районлари ижтимоий ва маданий муассасалар, маиший хизмат суръатидан қорхоналар, транспорт, инженерлик ускуналари, энергетика рационал равишда комплекс тақимлаш этилган бўлиши керак.

Яқин давр ичиди коммунал қурилишнинг барча шаҳар ва ишчи посёлкаларини обод қилишнинг кенг программаси амалга оширилади, бу уларни электрлаштириш, зарур миқдорда газлаштириш, телефонлаштириш, коммунал транспорт, водопровод ва канализация билан таъминлаш талаб қилади; шаҳарларда ва аҳоли яшайдиган бошқа пунктларда турмуш шартонларини янада соғломлаштиришга, шу жумладан уларни қўбларам-зорлаш ва сув билан таъминлашга, ҳавонинг, ерининг ва сув ҳавзаларининг ифлосланишига қарши қатъий кураш олиб боришга қаратилган бир қатор тадбирларни амалга ошириш талаб қилади. Қишқик ва ўртача обод шаҳарлар тобора қўблади, бу эса турмуш шартонли яхшилаш ва соғломлаштиришга имкон беради.

Коммунал транспортдан (трамвай, автобус, троллейбус, метропол) фойдаланиш иккинчи ўн йилкида бепул бўлади. Бу даврнинг охирида эса коммунал хизматлар: сувдан, газдан фойдаланиш ва уларни иситиш текин бўлади.

в) ИШ ВАҚТИНИ ҚИСҚАРТИШ ВА МЕХНАТ ШАРОИТИНИ ЯНАДА ЯХШИЛАШ

Яқин 10 йил мобайнида олти соатли иш кунига — ҳафтада бир кун дам олинганда — ён 35 соатли иш ҳафтасига — ҳафтада икки кун дам олинганда — ўтиш, ер ости ишларида ва меҳнат шартонли зарарли бўлган қорхоналарда эса беш соатли иш кунига ён 30 соатли — беш кунлик иш ҳафтасига ўтиш амалга оширилади.

Иккинчи ўн йилкида меҳнат умумдорлигининг тегишли даражада ўсиши неғизда яна ҳам қисқарган иш ҳафтасига ўтиш бошланади.

Шундай қилиб, Совет Иттифоқи дунда энг қисқа ва афти замонда энг унумли ва энг қўп ҳам тўланадиган иш кунини мамлакатига айланди. Меҳнаткашларнинг бую вақти анча қўблади, бу эса уларнинг маданий-техника савиясини қўбларини учун қўбларча шартонлар вуқудга келтирилади.

Иш кунини қисқариши билан бир қаторда меҳнаткашларнинг йиллик ҳақ тўланадиган отпускларини ҳам қўблади. Барча ишчи ва хизматчиларнинг минимал отпускна муддати аста-секин ўн ҳафтага, кейинчалик эса бир ойгача қўблади. Ҳақ тўланадиган отпусклар аста-секин колхозчиларга ҳам жорий қилина бошлайди.

Меҳнат шартонли ҳар томонлама соғломлаштириш ва енгиллаштириш халқ фаровонлигини оширишнинг муҳим ваъзидаридан биридир. Барча қорхоналарда техника хавфсизлигининг замонавий воситалари жорий этилади ва ишлаб чиқариш трамватизми ва профессионал касалликларни баргаф қилувчи санитария-гигиена шартонлари таъминланади. Технолоия процесси ён аҳолига хизмат қўбларини зарурати тақозо қилиш сабабли кеча-қунда ишлайдиган қорхоналардан тақдир барча қорхоналарда туғти сменалар аста-секин тугатилди.

(ДАВОМИ БОР)

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ВА ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИДАН

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети 1919 йилдан КПСС аъзоси, Ўзбекистонда Совет ҳокимиятини ўрнатиш учун курашнинг актив иштирокчиларида бири, шахсий пенсионер Султонхўжа Қосимхўжаевнинг узоқ давом этган оғир касаллигидан сўнг 1961 йил 2 ноябрда вафот этганини чуқур қайғу билан маъмул қилдилар.

ЎЗБЕКИСТОН КП

МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ